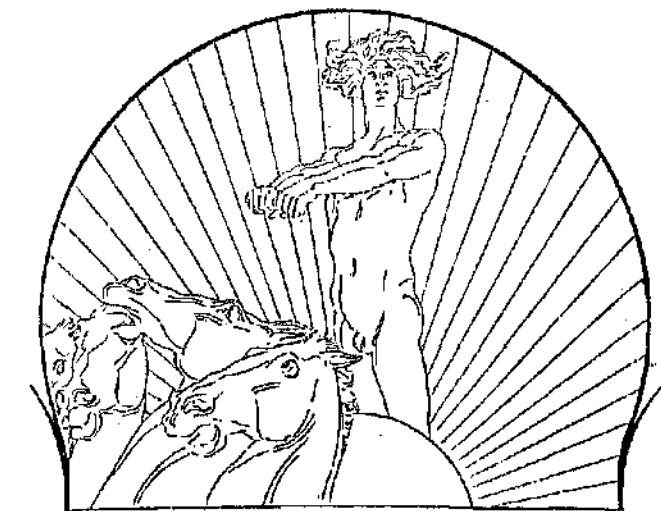

10 3568
10

“ΑΝΑΤΟΛΗ,”

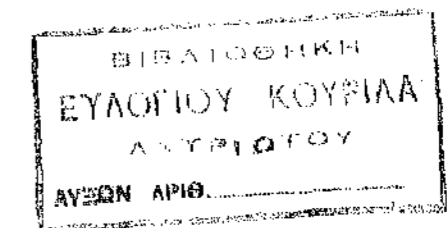
ΚΑΥ-1915
XVII-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μαγνησίας
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑ

“ΑΝΑΤΟΛΗ,”

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙ
ΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΟΜΟΣ Α΄—ΣΕΛΙΔΕΣ 410 ☉☉☉
ΕΙΚΟΝΕΣ 285—ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ 56

ΕΤΟΣ Α΄—ΜΑΡΤΙΟΣ 1902 ☉☉☉
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1903 ☉☉☉☉☉

Βεβαίως· τί άλλο σπουδαιότερον ζήτημα ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες; χά, χά, εἶπε γελῶσα ἡ πανιερώτης του· αὐτε βῆμα χωρὶς αὐτήν, χά, χά, ἀλλὰ νὰ σᾶς πῶ καὶ ἡ πολιτικὴ σὰν νὰ νυστάζη ἀπὸ τινος, ἐνοῶ σχετικῶς μὲ τὰ σοβαρὰ ζητήματα, καὶ δὲν ἔχομεν τί τὸ δυνάμενον νὰ συγκινήσῃ. Πρὸς τὸ πικρὸν πληρημονῆ μεταθέσεων καὶ ἐξακοντισίαι τῶν δυστυχημένων ὑπαλλήλων ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο καὶ συνεπῶς μία συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπος διασταύρωσις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἐν εἶδος καθρέλλιας, χά, χά, τὰ ἴδια δηλαδὴ καὶ τὰ ἴδια, οὐσία δέ, καμμία νομίζω. Δὲν εἴσθε τῆς γνώμης μου;

— Φαίνεται δὲν εἶν' εὐκόλος ἡ διόρθωσις, εἶπεν ὁ Πάνης· τὸ ἰσχυρὸν σύστημα . . .

— Τὸ σύστημα, τὸ σύστημα! διέκοψεν ὁ ἱεράρχης, ἀλλ' ἔξ γίνονται συστηματικώτεροι, χά, χά, δὲν εὐρίσκατε, κ. Νέλλη; ἔξ κάμουν τοὺς ὑπαλλήλους ἀμεταθίτους, σὰν καὶ 'μᾶς.

— Ἄλλ' αὐτὸ τὸ καλόν, εἶπεν ὁ Νέλλης, δυνατὸν ἐξ ἄλλου ν' ἀποθῆ καὶ ἐλθῆριον. Μία τοιαύτη διάταξις προϋποθέτει ἀνθρώπους ἀφόγους, ἀπολύτως τοῦ καθήκοντος.

— Ω! ναί, εἶπε μετὰ στόμφου καὶ οἰονεὶ ἐνθουσιωδῶς ὁ ἱεράρχης· τὸ ἱερὸν καθῆκον! Τὸ κατ' ἐμέ, τὸ εἶχα πάντοτε ὡς γνώμονα, ὡς κανόνα εἰς τὸν βίον μου.

— Καὶ ἐπειδὴ οὐδέποτε ἀμφεβάλλομεν περὶ τούτου, πανιερώτατε, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ ὁ Πάνης, ἤλθομεν ἐκ τῶν πρώτων πρὸς ὑμᾶς.

— Τί ἐνοεῖτε; εἶπεν ὁ ἱεράρχης, ἂν καὶ καλῶς γνωρίζων περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ματεμελήθη δὲ κάπως διὰ τὸν στομφωδῶς ἐκδηλωθέντα ἐνθουσιασμόν, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἐν γένει.

Ὁ Πάνης συνεβουλεύθη διὰ τοῦ βλέμματός τὸν Νέλλην, δασίς τοῦ ἐνευσε νὰ ἐξακολουθήσῃ.

— Διὰ νὰ μὴ παρατείνωμεν ὑπὲρ τὸ δέον τὴν συνδιάλεξιν καὶ σᾶς βαρύνωμεν, εἶπεν ὁ Πάνης, σᾶς κάμνομεν εὐθὺς γνωστὸν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Συνεσίου.

Ὁ ἱεράρχης δὲν ἀπήντησε· μόνον τὸ ἀρήθημα τῶν κόκκων τοῦ κομμοσχοινίου ἐγένετο ταχύτερον.

Ὁ Πάνης ἐπανελάθε·

— Δὲν εἶνε πολὺ ἐπιζήλος, πανιερώτατε, ἡ θείαις τοῦ ἀναγκαζομένου νὰ κατηγορήσῃ οἰονδῆποτε. Ἄλλ' ἂν ὁ ἄνθρωπος, ἂν ὁ χριστιανός, ὡς ἄτομον, ἔχη καθῆκον νὰ λησμονῇ καὶ οὐδέποτε νὰ μνησικακῇ, ὡς πολίτης ὅμως, ὡς ἄνθρωπος ἀνῆκων εἰς τὴν κοινωνικὴν ὀλομέλειαν, οφείλει νὰ προσβάλλῃ μὲ δὴν τὴν δύνάμιν πάντα ἐκτρεπόμενον τῆς εὐθείας, ὁσάκις οὗτος τυγχάνει ἀρχηγὸς σωματείου, κοινότητος οἰκισθῆποτε, δημοσίων ἐν γένει πραγμάτων. Ταῦτα διὰ νὰ σᾶς δεῖξωμεν ὅτι, οὐχὶ ταπεινὸν μῖσος, ἀλλὰ δικαία ἀγανάκτησις κατὰ τῆς παντοιοτρόπως προσβαλλομένης δημοσίας

ἠθικῆς, μᾶς ἀναγκάζει νὰ στηλιτεύσωμεν τὴν διαγωγὴν τοῦ Συνεσίου καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν τελειωτικὴν πλεον ἐκ τῆς Μονῆς ἀπομακρυνσίν του, ἥτις εἶνε σήμερον τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας καὶ τὴν ὅποιαν καὶ ἡ Μονὴ καὶ ὁ τόπος ὀλοκληρῶς ποθεῖ καὶ εὐχεται νὰ ἴδῃ πραγματοποιημένην. Πάρα πολὺ ἐπομπεύθησαν τὰ ἱερά, πανιερώτατε.

— Ἀρκεῖ, κύριε Πάνη, εἶπεν ὁ ἱεράρχης, ἐρυθριάσας ἐλαφρῶς· ξεῦρω καὶ ἀπὸ ἄλλοτε τὰς ἐλλείψεις τοῦ Συνεσίου. . .

— Ἀλλὰ δὲν εἶν' ἐλλείψεις, εἶπεν ὁ Νέλλης· εἶνε. . .

— Ξεῦρω, ξεῦρω, διέκοψεν ὁ ἱεράρχης· ἀλλὰ τί νὰ γένη, κύριοι; εὐρίσκωμαι εἰς ἀμηχανίαν. Καὶ ἄλλοτε ἠθέλησα νὰ τὸν ἀντικαταστήσω· τὸν ἀντικατέστησα μάλιστα καὶ δὲν ἐπέτυχον.

— Νὰ ἐπιμένετε, πανιερώτατε, ἕως οὗ ἐπιτύχετε, εἶπεν ὁ Πάνης. Ἐπειτα, ἡ οὐσία εἶνε ν' ἀπομακρυνθῆ ἐκεῖνος καὶ ἡ διόρθωσις τότε ἔξ εἶνε ζήτημα χρόνου.

— Ἐπιτρέπετε, πανιερώτατε, νὰ σᾶς ἀριθμῶσωμεν τὰς ἰδιότητας τοῦ Συνεσίου; εἶπεν ὁ Νέλλης προσηλωσας ἐπὶ τοῦ ἱεράρχου τὸ βλέμμα μὲ τοιαύτην ἐκτασιν, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν διαπεράτῃ.

— Εἶνε ὅπως περιττόν, κύριοι! γνωρίζω ὅσα ξεῦρετε καὶ σεῖς· ἀλλὰ χρειάζεται σκέψις· δὲν εἶν' εὐκόλος μία μετακλήσις καὶ μία ἀντικατάστασις.

— Συγχωρεῖτε, πανιερώτατε, εἶπεν ὁ Πάνης· γνωρίζετε τί λέγουσιν πολλοί;

— Τί λέγουσιν, κύριε Πάνη.

— Ἐπιτρέπετε νὰ ὁμιλήσω;

— Ἐλεύθερα, σᾶς παρακαλῶ.

— Ὅτι θέλετε καὶ τὸν κρατεῖτε, διότι . . .

— Λέγετε, λέγετε, εἶπεν ὁ ἱεράρχης, βλέπων διατάζοντα τὸν Πάνην.

— Διότι ἔχετε συμφέροντα κινὰ . . . συγγνώμην, πανιερώτατε, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ ξεῦρετε ὅλα.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἱεράρχου δὲν ἠλωιώθη· ἀλλὰ μόνον τὸ κομμοσχοινίον περιστράφη εἰς τὰ δάκτυλά του ταχύτερον.

Ὁ Πάνης ἔαψεν ὀλίγον πρὸς τὸν ἱεράρχην καὶ εἶπε χαμηλότερα:

— Ἀντελήφθητε, πανιερώτατε, ὅτι μερικοὶ καλ' ὁδὸν σᾶς ἔστρεψαν τὰ νῶτα;

— Ὅλα τὰ βλέπω, κύριοι, ὅλα τὰ ξεῦρω· τὰ ὑπομένω ὅμως, καθὼς ἀρμύζει εἰς τὸ σχῆμά μου, εἶπεν ἐλαφρῶς στενάξας ὁ ἱεράρχης.

— Ὅπως δῆποτε, αὐτὸ εἶνε σκάνδαλον καὶ φρονῶ ὅτι σεῖς πρώτοι δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀνέχησθε, εἶπεν ὁ Νέλλης τονίσας τὰς τελευταίας λέξεις.

Ὁ ἱεράρχης ἐπᾶν σκηνρωπάσας.

— Καὶ φρονεῖτε, κύριε Νέλλη, ὅτι ἀνέχομαι τὸ σκάνδαλον— ἂν ὑπάρχει τοιοῦτον— ἀπὸ ἔρωτα πρὸς αὐτό;

— Θεὸς φυλάξαι! πανιερώτατε, εἶπεν ὁ Νέλλης, ἀλλὰ τί σημαίνει ἡ φράσις «ἂν ὑπάρχει σκάνδαλον»;»

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 161.

— Καὶ ἄλλοτε, κύριοι, ὁ ἰατρός Νικίας διετύπωσε κατη-
γορίας μὴ ἀποδείχθαισας. . .

— Καὶ διὰ τοῦτο, πνευρώτατε, ἔσπευσε νὰ εἰπῆ ὁ
Πάνης βλέπων ἐκφεύγοντα τὸν ἱεράρχην, ἡμεῖς δὲν κινου-
μεν ἀγωγῆν, ἀλλ' ἀποτεινόμεθα πρὸς ὑμᾶς, πρὸς τὴν συνεί-
δησίν σας ἐπαναλέγοντες: Σκάνδαλον ὑπάρχει καὶ σκάν-
δαλον μέγα, ἀπόκειται δὲ εἰς ὑμᾶς νὰ τὸ ἀράτε. Ὑπάρχει
καὶ ἄλλος τρόπος. Τὸν ὅποιον ὄμως θέλομεν ν' ἀποφύγωμεν,
ἐπρόσθεσεν ὁ Πάνης σοβαρῶς, σχεδὸν αὐστηρὰ καὶ ἡγέθη.
Ὁ Νέλλης τὸν ἐμμήθη.

Ὁ ἱεράρχης ἡγέθη ἐπίσης καὶ λαθῶν στάσιν ὀλίγον θεα-
τρικῆν, εἶπε:

— Κύριοι, σὰς δίδω τὸν ἱερτικὸν μου λόγον νὰ φέρω
τὴν πρέπουσαν διόρθωσιν, νὰ σὺς ικανοποιήσω ἅμα φθάσω
εἰς τὴν ἔδραν μου. Ἐως τότε ὑπομονή.

Οἱ δύο ἐπισκέπται ἀπεχαιρέτησαν καὶ ἀπῆλθον.

Ὁ ἱεράρχης δυσχερῆσθη ἐν τῆς τροπῆς ἢν ἔλαβεν ἡ
συνδιάλεκτις, κυρίως δὲ ἐκ τοῦ τρόπου τῶν ἐπισκεπτῶν.
Συνεθισμένους νὰ κολακεύεται, νὰ βλέπῃ μέτωπα ταπεινὰ
καὶ χεῖλη ἐκλιπαροῦντα, ἐξεπλάγη δυσπαράστως ἐκ τοῦ τρό-
που τῶν κυριῶν αὐτῶν, οἵτινες ἰθὺς νὰ παρακαλέσων,
εἶχον ὕψος αὐστηρὸν, σχεδὸν σκαῖον! Ἄντι δὲ νὰ σεφεθῆ με-
τά ἀπάθειαν ἐπὶ τῶν λεγόντων καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ δεόντως τὰ
ἐλατῆρια, ἔβη ἀθησάν τοὺς κατακηρυκτάς τοῦ Συνεσίου εἰς
τὸ διαθέσιμα των, ἐπίστωσεν, ὠργισθὲν κατ' αὐτῶν καὶ συνει-
πῶς ἀπεφάσας κατ' ἐαυτὸν μεροληπτικῶς καὶ ἀδικῶς. Ἄν
ἤθελον τὸν παρακαλέσει ταπεινῶς, ἂν ἤθελον τὸν κολακείας,
ζητοῦντες ὡς χάριν δ, τι ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαιτήσωσι, πιθα-
νόν, ἐν τῇ γεναιοφροσύνῃ του, νὰ τοὺς ἤκουεν εὐμενῶς,
πιθανὸν δὲ καὶ νὰ ἐφθασε μέχρι τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ
ν' ἀποβάλῃ ἐκ τῆς καρδίας του τὸν Συνεσίον. Ἄλλ' οἱ ἀνά-
γωγοί αὐτοί, ἰθὺς νὰ παρακαλέσων, εἶχον ὕψος ἐπιτα-
κτικὸν καὶ ἐνῶ ὁ Πάνης εἶχε τὴν φράσιν ἀμειλικτικῶν, τοῦ
Νέλλη οἱ σατανικοὶ οἱ αὐθάδειοι ὀφθαλμοὶ ἐζήτουν νὰ εἰσδι-
ώσωσιν ἐντὸς αὐτῆς τῆς ψυχῆς τοῦ ἱεράρχου. Ἀὐτὰ εἴν'
ἐγκλήματα καθοσιώσεως», διενόθη, καὶ ἐν τῇ ἀγανακτήσει
του, δὲν ἐκίφθη ποσῶς ἐπὶ τῶν λεγόντων, ἀλλ' ἤκουσε
μόνον τὴν φωνὴν τοῦ πείσματος, τὸ ὅποιον ἐπλήρου τὴν
καρδίαν του ὅλην.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ Συνεσίος ἠτοιμάσθη νὰ δεχθῇ ἀξιοπρε-
πῶς τὸν κύριον καὶ προστάτην του. Ἐπρόκειτο νὰ φθάσῃ
περὶ μεσημβρίαν, καὶ εἰς τὴν γνωστὴν μας αἴθουσαν ἡ τρά-
πεζα—ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν ἕως τὴν ἄλλην—ἦτο ἐστρω-
μένη μετ' ἐπιμελείαν. Τίποτε δὲν ἡμελίθη, ἐξ
ἐκείνων τὰ ὅποια σαγήνειον ψυχὰς πολὺ προσκυλισμένας
εἰς τὰ ἐγκόσμια καὶ αἱ ὅποια ὑπὲρ τὸ δέον ἐκτιμῶν πᾶν
δ, τι θεραπεύει τὴν σάρκα. Ταπεινῶσις μέχρι δουλοπρεπείας
ἀφ' ἐνός καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑποδοχὴ ἐγκάρδιος, ὡς ἓν ἕνα θερ-
μὸν σφιταγαλλάσματος, τοιοῦτον ὅπου νὰ παραλῆν πᾶσαν
δύναμιν, αὐτὰ ἀφώπλιζον σὺν τὸν ἱεράρχην καὶ πρακτι-
κῶς ἐκτιμῶν ἂν συνέβαινε νὰ εἶνε. Ταῦτα ἐγνωρίζον ἐκ πεί-
ρας ὁ πολύς Συνεσίος καὶ κατέβαλλε πάντοτε μεγίστην φρον-
τίδα νὰ κανονίζῃ τὰς πράξεις του ὄλας πρὸς τὸ σφῶν αὐτὸ
κοινωνικὸν δίδαγμα. Ἐγνωρίζον αὐτὸς ὅτι ὁ ἱεράρχης εἶχε
περὶ πολλοῦ ἐσοδῶν εἰς τὴν καρδίαν του μέσα, εἰσέδουσαν
ὄμως καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου καὶ καταώρθησε, πᾶ-
σάν του ἀσχημικῶν—καὶ δὲν εἶχεν ὀλίγας ὁ εὐλογημένος—νὰ
τὴν βλέπῃ ὁ ἱεράρχης ὅχι καθαρὰ, ἀλλ' ὡς ἂν ἐπὶ μέσῃ ἀπὸ
θαμβῶς ὀμματωμένῃ, νὰ τὴν βλέπῃ ὀλιγώτερον ἀπεγθῆ καὶ
χρηῶσαν ἐπιεικειᾶς.

Ἐν τέταρτον ὠρας μακρὰν τῆς Μονῆς, ὁ ἱεράρχης καὶ ἡ
συνεδεῖα του ἐπέεισαν, συναντηθέντες μετὰ τῶν ἱερέων καὶ
διακόνων τῆς Μονῆς, οἵτινες, ἡγουμένου τοῦ Συνεσίου, ἐξῆλ-
θον εἰς προὔπαντον του. Καὶ ἐνῶ αἱ καρμπάνες φοβημέ-
νες, ἔκκουαν σὰν βουρλιζόμενες, κατὰ τὸν ποιητὴν, οἱ διά-
κονοὶ προπορεύόμενοι ἐπάλλον διαρκῶς τὰ θυματήριά των

καὶ οἱ ἱερεῖς ἔψαλλον, τοῦ ἱεράρχου βαδίζοντος μεγαλοπρε-
πῶς καὶ διαρκῶς εὐλογοῦντος τοὺς τριγύρω συναχθέντας
χωρικούς, ἐνῶ οἱ κορυθαλλοὶ τῶν περὶ ἀγρίων πτοηθέντες
ἐσπεύδον νὰ κρυθῶσι κάπου ἐκεῖ, ἀφίνοντες μελαγχολικὰ
κελαδημάτα. Οἱ ταπεινοὶ καλόγηροι, παρατεταγμένοι παρὰ
τὴν πύλιν τῆς Μονῆς, προσεκύνησαν προσελθόντα τὸν
ἱεράρχην, ἐνῶ ὁ Φραζέσκος ὁ τρελλός, ὀλίγον ἀπωτέρω,
ἐβάδιζεν ἐμπρὸς ὀπίσω μετ' ἐνοχικὴν ταραχῆν. λακτικῶν τὸ
κενὸν διὰ τοῦ ἀριστεροῦ του ποδὸς καὶ δεικνύων τοὺς γρόν-
θους του εἰς ὄλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος.

Τοὺς καλογῆρους ὁ Συνεσίος δὲν τὸς ἐφοβείτο, διότι ἦσαν
ἄνθρωποι πολὺ ταπεινοὶ, πολὺ δειλοὶ, δὲν εἶχον δὲ καὶ τὸν
ἄνθρωπον νὰ τοὺς συμβουλεύῃ καὶ νὰ τοὺς παρακινήῃ νὰ μὴ
κρύπτουν τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν δὲ ὁ ἱεράρχης τοὺς ἐκάλεσεν
εἰς τὸ Ἱγουμενεῖο νὰ ἐρωτησῆ—διὰ τὸν τύπον—ἂν ἦσαν
εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν ἡγουμένον (ἐνοεῖται, παρόντος καὶ
τούτου), ὄλοι εἶπαν ὅτι ἦσαν εὐχαριστημένοι. . . Ἐἴπε ἄλλο-
θὲς ὅτι αὐτὸ τὸ ἐβέλλισαν μᾶλλον, δὲν τὸ εἶπαν μεγαλοφώ-
νως, μετ' ὀργῆς, ἀλλὰ τὶ σαρκῶν; Ὁ ἱεράρχης ἔμεινε εὐχα-
ριστημένος ἀπὸ τὰς ἀπαντήσεις των καὶ ἔσπευσε νὰ τοὺς
ἀπολύσῃ, ἀφού τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ ὑπακούουν εἰς τὸν
προϊστάμενον, νὰ ὀμνοῦσιν καὶ ν' ἀφορῶσιν τὰ σκάνδαλα.

Ἐν Δεσποτικῶν γέμῃ ἦτο, ὅλον ὀργεῖν νὰ εἶνε. Ἐκυ-
ριάρχει ἡ ἀφθονία καὶ τὸ πολυποικίλον. Δαιτυμόνες ἦσαν, ἡ
θεραπεία τοῦ ἱεράρχου καὶ ὄλοι οἱ ἱερεῖς τῆς Μονῆς. Εἰς τὸ
ἄνω ἄκρον τῆς τραπέζης ἐκάθητο ὁ ἱεράρχης, ἔχων εἰς τὰ
δεξιὰ του τὸν Συνεσίον, ὅστις ἐπεριποιεῖτο τὸν προστάτην,
πληρῶν ἐκάστοτε τὸ κενοῦμενον ποτήριόν του μετ' ἐνα γλυκὸ
κρᾶσι τῆς ἀρεσκείας του. Ὁ ἱεράρχης κατ' ὄλον τὸ γέμῃ
ἐδέχθη ἐντραπέλος, ἀπέτεινε δὲ τὸν λόγον εἰς ἕνα ἕκαστον,
μετὰ κάποιαν πάντοτε κατάλληλον ἐμφρολογίαν, περὶ δὲ τὸ
τέλος τοῦ γεύματος πληρῶσας ὁ ἴδιος τὸ ποτήριόν του μέχρι
στεφάνου, εἶπε μετὰ στόμῳ, ἐνῶ οἱ δαιτυμόνες τὸν ἠτέ-
νιζον εὐλαθῶς: ἂΠατέρης καὶ ἀδελφοί! Προσίνω ὑπὲρ τῆς
ὑγείας τοῦ πατρὸς Συνεσίου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς ταῦτες,
τοῦ μόνου ἀξίου, τοῦ μόνου ἱκανοῦ νὰ κυβερνᾷ καὶ διευ-
θύνῃ. Εἴνε ἄλλοθὲς ὅτι ἐγνωσκίμενον ἠθικῶς, ἀλλ' ἔχει
ἐτακτον ἱκανότητά παραβλέποντες δὲ μερικὰς του ἀδυνα-
μίας, τὸν καρύττομεν ἀδιστακτικῶς πρότυπον ἡγουμένου! Προσίνω ὑπὲρ τῆς
πολυτίμου ὑγείας του!» Οἱ δαιτυμόνες ἐκάκουσαν τὰ ποτήριά των, ψιθυρίζοντες ἀκατάληκτα, ἐνῶ ὁ
Φιλίππος καὶ ὁ Νεατέρης ἀντιλάττων Ἰλαρὸν μειδίημα. Ἐν
τοῦ λογιζομένου τοῦ ἱεράρχου ὁ Συνεσίος ἐπρόσθεσεν εἰς
τοὺς ἐκκίνους μόνον καὶ περιέβαρεν αὐθάδης βλέμμα ἐπὶ τῶν
παρακληθέντων, ἂν τις ἀπίστευτον ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσω-
πον, πληρῶσας δ' εὐθὺς τὸ ποτήριόν του καὶ ἐγερθεὶς, πρό-
πειν, εὐχαριστῶν, ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας τοῦ ἱεράρχου. Ὁδὸς
μετεκίνησε ὀρυζωδῶς πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ κάθισμά
του, ἡγέρθη βραδέως καὶ σὺρον ἀνηγόρως τοὺς πόδας ὑπῆγεν
ἠ ἐβυθίσθη ἐντὸς τῆς μιχαλῆς πολυθρόνας του. Οἱ δαιτυ-
μόνες ὄλοι, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἡγέρθησαν ἐπίσης καὶ
χαρετίσαντες ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ πρόποσις τοῦ ἱεράρχου γενισθεῖσα ἐκίνησε τῶν μὲν
τὴν ἀγανακτικῆν, τῶν δὲ τὸ μειδίημα. Ὁ Πάνης καὶ ὁ
Νέλλης τὴν ἔλαθον ὑπὸ ἰδιαιτέρως σαμείωσιν, ἐνῶ οἱ φίλοι
τοῦ Συνεσίου ἔγχεον βλέποντες στερειομένην τὴν θέσιν του.

Χ

Μ' ὄλας τὰς προσπάθειας τοῦ Συνεσίου, ἡ πανήγυρις ἦτο
μᾶλλον γλιάρᾳ καὶ τὸ ἔτος αὐτὸ. Πολλοὶ λόγοι συνέτεινον
εἰς τὸ νὰ λείψῃ ἡ πνοὴ ἐκεῖνη, ἧτις ἐνεψύχουσαν ἄλλοτε τὰς
συναβροήσεις αὐτάς, καὶ τῶρα μόνον κατ' ἔξιν συνήρχοντο
οἱ πλείστοι καὶ κατὰ τύπου ἐνήργων. Δὲν ἔλειπον οὗχ
ἦττον καὶ οἱ πανηγυριστικῶς ἐξ ὄλας ψυχῆς, τοιοῦτοι δὲ
ἦσαν οἱ μὴ φροντίζοντες ποσῶς διὰ τὸ περιεχόμενον, οἱ ἀδια-
φοροῦντες διὰ τὰ αἴτια, τὰ προκαλοῦντα τὴν γλιάρτητα

ταύτην. «Οἱ ἀπογοητευμένοι, οἱ μεμφίμοροι ἐς κάμουν
καλὰ μετὰ τὸν νοῦν των' ἡμεῖς δὲν ἔχομεν λόγους νὰ μὴ
πανηγυρισώμεν, νὰ μὴ διασκεδάσωμεν». Καὶ χάρις εἰς
αὐτούς, ἡ πανήγυρις ἐλάμβανε ὅπωςδήποτε φαιδράν
τινα ὕψιν.

Εἰς τὸν αὐλόγυρον τοῦ ναοῦ ὁ ἐπικρατῶν θύροδος δὲν
περιγράφεται· πρέπει ἰδίως ὄμμασι ν' ἀντιληφθῆ τις τί
γίνεται εἰς ὁμοίως περιστάσεις διὰ νὰ ἐγνωσθῇ καλὰ τί ἔστι
πανήγυρις. Ἡ σιδηρὰ αὐλαία

θύρα εἶνε ὀρθάνοικτος, ὀλίγον δὲ
ἀπωτέρω, πρὸς τὰ ἔσω, ἵστα-
ται τράπεζα, ἢν καλύπτει λευκὴ
σινδὸνη καὶ ἐπ' αὐτῆς κηρία δια-
φόρου μεγέθους ἀνά δέσμας καὶ
δίσκος, ἐφ' οὔ οἱ πίοστοι ἔβπτουσι
τὰς προσφορὰς των. Μοναχὸς
κάθηται ὀπισθεν τῆς τραπέζης
καὶ κρατῶν δοχεῖον μετ' ἀνθήνε-
ρον, βαντίζει τοὺς προσερχομέ-
νους. Δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἐπὶ
λιθίνων, σανδοσκεπαστῶν ἐδα-
λίων, κάθηνται ἀναμειξ γυναικες
πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως καὶ
παιδῶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων,
ἀπὸ τοῦ ἐφήθου μέχρι τοῦ μα-
ροῦ, ἐνῶ ἡ αὐλὴ ὅλη βρῖθι
κόσμου ἱσταμένου καὶ φλυαροῦν-
τος ἀδιάκοπα. Ἰδεῖτε! Πλισιμονῆ
παιδίον κατέκλισε τὸ μακρὰ-
ρινον κωδωνοστάσιον, ἀπὸ τὰς
προεξοχᾶς τοῦ ὁποῖου πολλὰ
αὐτῶν, τὰ τομμηρότερα, κρέ-
μανται ὡς ἄν σταφυλαὶ ἀπὸ τὸ
κλήμα. Μετ' ὀλίγον ὁ γδοῦπος
τῶν κωδῶνων, κροτούντων ὄλον
ὄμου, ἐνούμενος μετὰ τὰς φωνὰς
τοῦ πλήθους, ἀποτελεῖ ἕνα βόμ-
βον ἀκατονόμαστον κρατοῦντα
τὸν ἀνθρώπον εἰς διαρκὴ παρα-
ζάλην. Ὁ ναός, κοσμηθεὶς ἐγκαί-
ρως καὶ καταλλήλως, ἀστράπτει
ἐκ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ κρυ-
στάλλου τῶν πολυκελιῶν του,
ἀντανεκλίντων τὰ πολυάρθμα
φῶτα τῶν λαμπάδων, ἂν τινες,
εὐσεβῶν καρδιῶν ἀναθήματα,
εἶχον τὸ μέγεθος ἀναστήματος
ἀνθρώπου.

Ὁ ἱεράρχης ἐπὶ τοῦ θρόνου
του, μετὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ του
στάσιν, λάμπων, εἰς τὰ χρυσᾶ
μέσα, ὡς ἄν φλωρίον νεόκοπον,
καὶ κρατῶν διὰ μὲν τῆς ἀρι-
στερᾶς τὴν ποιμαντορικὴν του
ράβδον, τὴν δεξιάν δὲ στηρίζων
ἐπὶ τοῦ σφαιροῦματος τῆς δεξιᾶς
πλευρᾶς τοῦ θρόνου του, ἔπτει ἐπὶ τοῦ ποικιλοχόρου πλή-
θους περιέργᾳ βλέμματα, ἐνῶ τὰ χεῖλη του διαρκῶς κινου-
νται. Ἐνίστε, ὅσακις τὸ βλέμμα του συναντῆσθαι τὸ βλέμμα
ἱερέως ἢ διακόνου, γίνεται αὐστηρὸν καὶ τὸ στόμα του,
θαρρεῖς, εἴν' ἔτοιμον ν' ἀνοιχθῆ εἰς ἐπίπληξιν, συγγρα-
τεῖται ὄμως καὶ μόνον ὁ φυσικὸς τοῦ στόματος στραβισμὸς
προσθιδεὶ ὡς ἄν ἕνα σαρκασμὸν εἰς τὰ χεῖλη του. Καὶ οἱ
ἱερεῖς, ἀστράπτοντες καὶ αὐτοὶ μέσα εἰς τὰ ἱερά των
ἄμψια, πτήσσουσι φοβισμένοι, ὅσακις διέρχονται πρὸ αὐτοῦ.
Ἰερεῖς ταπεινοί, ἀξέστοι, τὸ πλείστον ἀγράμματοι, φοβούν-

ται τὴν ὑπεροχὴν, δταν αὐτὴ συνοδεύεται μετὰ τὴν τὰ πάντα
τολμῶσαν δύναμιν. Εἰς τὰ δεξιὰ του ὁ ἱεράρχης, ἐπὶ θρό-
νου μαχητοτέρου, ἔχει τὸν Συνεσίον, ὅστις ἀπολαμβάνει
διαρκῶς, βλέπων τὴν ἀμνηχανίαν τῶν ἱερέων. Ἡ ἱεροτελε-
στία προέβαινε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὀμαλῶς ἐν μέσῳ
ἀδιακόπου βόμβου (διότι αἱ χαμηλῆ τῇ φωνῇ συνδιαλέξεις
δὲν ἔπαυσον οὔτε δευτερόλεπτον) καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν ἀφορη-
του ζέστας ἐκ τοῦ συνωστισμού καὶ τῶν πολυαριθμῶν

Σάβα, πρωτοκλήρη . . . φωνάζει ὁ Πάναμος.

κλήρων ὄλα τὰ πρόσωπα εἶνε κἀθιδρα, πολλοὶ διαρκῶς
ἀερίζοντες καὶ δταν οἱ ἱερεῖς, παρατεταγθέντες ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ ναοῦ εἰς ἡμικύκλιον, ἤρχισαν νὰ ψάλλουν βραδέως τὸ
«Φῶς Ἰλαρόν», στεναγμῶς ἀνακουφίσεως ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ
στήθη πολλῶν, οἵτινες καὶ ἤρχισαν σιγὰ σιγὰ νὰ ἐξέρχωνται.
Ἐν τῇ μεταξὺ, ἔξω εἰς τὰ θλόνια—μεταβαλλόμενα τὴν
ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν ἀκόλουθον εἰς χορευτικὰς αἰθούσας—
ἐπεκράτει ἄλλο εἶδος συνωστισμού καὶ ἄλλου εἶδους κινή-
σις. Ἀνυπόκριτος χαρὰ καὶ ἀπροκάλυπτος εὐθυμία φανί-
ται εἰς τὰ πρόσωπα τῶν πλείοτέρων. Ἰδίως νέοι καὶ νέοι—

χωρικοί το πλείστον—ήτοι μάζοντο να δείξουν την χορευτικήν ικανότητά των, μεταξύ δ' αὐτῶν διακρίνονται οἱ ἐρωτευμένοι, οσοὶ θὰ εὐρισκον ἐκεῖ τὰ ταῖρια των, καὶ δὲν ἔβλεπον—οἱ νέοι—πότε νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ πρωτορρίψουν εἰς τὰς προτιμωμένας τὸ μανδύλι τῆς προσκλήσεως. Μεταξὺ τοῦ πλείστου εὐρίσκοντο, ὁ Μανάρας μὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν κόρην του, ὁ Μήτηρος μὲ τὰ δέδελφια του καὶ ὁ Γιάκουμος ὁ ἀντίζηλος του. Τὸ μίτος, τὸ διακορῶν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ὑφίσταται ἐν ὄλῃ αὐτῷ τῇ ἀκμῇ, οὔτε φαίνεται θελον νὰ ὑποχωρήσῃ ἢ νὰ γαλαρωθῇ κάπως, διότι ἡ χωρίζουσα αὐτοὺς αἰτία δὲν ἦρθη. Κανετρεχεῖς σύμβουλοι ῥίπτουσι διαρκῶς ἔλασον εἰς τὴν πυρᾶν, ἣτις ἀπειλεῖ νὰ δικαιωνισθῇ, νὰ μὴ πτευσθῇ, πρὶν ἢ συμπαρασῶν πείθων εἰς τὰς διαβατικὰς πτωχάς τῆς κανὲν θυμῶ. . . Ὁ Γιάκουμος εἶχε παρακαλέσῃ τὸν Μανάραν νὰ εἰπῇ τῆς κόρης του νὰ χορεύσῃ μάζῃ του, εἰκνίους ὁμοῦς εἶπεν ἂν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν βιάσῃ καὶ τὴν ἀφινεῖ εἰς τὴν δασέθειν τῆς, ὅταν δὲ τριγύρω εἰς τὸ πρῶτον ἀλῶνι ἐσυνάχθῃ κόσμος εἰς τριπλᾶς καὶ τετραπλᾶς σειρὰς, ὁ Γιάκουμος, μὲ τὴν καρδίαν γεμάτην ἀπὸ ἐν σύμμικτον αἰσθημα πόθου καὶ πείσματος πρὸς τὴν λατρευτὴν, μίσους καὶ φθόνου πρὸς τὸν ἀντίζηλον, ἔρριπτεν ἄγρια, λαίμαργα βλήματα ἐπὶ τῆς Ἀνουσῶς, ἣν διέκρινε μεταξὺ τοῦ κόσμου τῆς τελευταίας σειράς, ἱσταμένην πλησίον τῆς μπροστῆς τῆς, ἔτοιμος, ἂν ἤθελεν ἀρτίστῃ ὁ χορὸς, νὰ τὴν παρακαλέσῃ πρῶτος, μολοῦντι ἢ ἀπομακρύνῃ τῆς Ἀνουσῶς ἀπὸ τὰς πρώτας σειρὰς εἰδήλου ὅτι δὲν σκοπεῖ νὰ χορεύσῃ. Ἄφ' ἑτέρου ὁ Μήτηρος, ἵσως ἕνεκα μικροῦ πείσματος κατὰ τῆς Ἀνουσῶς, ἣτις ἠνεῖτο νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, πειθάνον δὲ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν σκάνδαλων, ἀπεσῶρθη μὲ τὰ δέδελφια του καὶ μὲ φίλους εἰς ἐν ἀπὸ τὰ καθεναῖα τῆς πλατείας καὶ διεσκέδαζον καθήμενοι περὶ τὴν τράπεζαν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου.

Ὄταν δὲ ὁ κόσμος, ἐξελλθὼν τοῦ ναοῦ, ἔξευθή καὶ διεσπάρῃ ἀνά τὴν πλατεῖαν, οἱ χοροὶ ἤρχισαν καὶ εἰς τὰ τρία ἀλῶνια ὑπὸ τοὺς ἐκκοσμητικὰς ἦχους τοῦ αὐλοῦ, τοῦ ζουριᾶ καὶ τοῦ τυμπάνου. Ὁ Γιάκουμος ἐκαρδοῦκει εὐθετον στιγμὴν. ἕνα παρακάλεσῃ τὴν Ἀνουσῶν, ἣτις ἔμενε μακρᾶν, ἀκριβῶς διὰ ν' ἀποφυγῇ καθεὶ πρόσκλησιν. Καὶ ἦτο τρέλλαν καὶ ἦτο ἐνδεδυμένη μ' ἐν φόρεμα οὐρανὶ καλοκομμένον, μετὰ τὰ καλοκεντημένα, καστανόχροα μαλλιά καὶ μὲ τὸ σεμνὸν καὶ ἐλαφροῦς προσώπιόν της. Ὁ Γιάκουμος, ὅστις τὴν εἶχε διαρκῶς ὑπὸ τὸ βλεμμα τοῦ, διασχίτας αἶφνης τὸ πλῆθος καὶ πλησιάσας ἀρκετὰ τὴν κόρην, ἐξέτεινε τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ ἐπλατάγισε, σχεδὸν ὑπὸ τὸ πρόσωπόν της, τὸ χρομακιστὸν τοῦ μανδύλι. . . Αἱ περιστοιχίζονται τὴν νέαν κόρην γυναῖκας παρεμέρισαν διὰ νὰ τῆς εὐκολύνουν τὴν διάβαισιν, ἀλλ' ἐκείνη ἤρπασεν ἐκ τῆς χειρὸς τὴν μητέρα της, εἶπε, δεῖλα μὲν ἀλλὰ καθαρά, ἀγῶ δὲν χορεύω καὶ ἐσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ, ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν μητέρα καὶ τινες τῶν φιλινάδων της. Ὁ Γιάκουμος ἐσυγγίσθη, ἐκακίστην, ἀλλὰ προσποιηθεὶς ἀδιαφορίαν, ἐξώσθη εἰς τὴν μέσην του τὸ μανδύλι καὶ διηκολούθη μὲ τινες φίλους του εἰς τὸ ἀπέναντι καπηλεῖον, ὅπου ἐκάθητο ὁ Μήτηρος μὲ τὴν παρέαν του. Τὸ ἐπιστόδιον ὀλίγοι τὸ ἀντέληφθησαν καὶ οἱ χοροὶ, ἀρχίζαντες ἄνω, ἐξηκολούθησαν ἐν μέσω τῶν φωνῶν καὶ τῆς κωμότητος τοῦ πλῆθους.

Καὶ ὅμως ὁ Γιάκουμος βαρέως ἔφερε τὸ πάθημά του ἦτο προσβολή, γενομένη δημοσίως καὶ δὲν τὴν ὑπέφερεν. Ἡ Ἀνουσῶν τὸν ἐπιφρόνησε—ἐσκέπετο—αγῶ χαιτήριον βέβαιαν τοῦ Μητροῦ, τὸν ὅποιον ἂν ἠμπορούσε θὰ ἐπιγε, διότι, χωρὶς αὐτόν, ἡ νέα θὰ ἦτο δική του. Ἦτο πολὺ θυμωμένος καὶ ἐκπιπτοσε νὰ λάβῃ κάποιαν ἐκδικασίαν ἄλλὰ δὲν ἤξευρε πῶς νὰ κάμῃ καὶ ἤρχισε νὰ πίνῃ μὲ τοὺς φίλους του καὶ νὰ θορυβῇ. Ἡ ἄλλη συντροφία, ἡ τοῦ Μητροῦ, εἶδε τὸν τρόπον τοῦ Γιάκουμου καὶ ἐπειδὴ ἔμαθον τὸ πάθημά του (κάποιος ἦλθε καὶ τοὺς τὸ εἶπε) τὸν ἐπρόσεξαν, ἔτοιμοι νὰ

τοῦ ἀπαντήσουν ἂν ἤθελε φερθῇ ἀπρεπῶς. Ὁ Γιάκουμος ἔσπασε χορὸν μὲ τοὺς συντρόφους του καὶ συγχρόνως ἔπεινε, ἐσφυρίζον, ἐθορυβεῖ, ὡσάν νὰ ἤθελε νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς παρέας τοῦ Μητροῦ, ὁ ὅποιος ἦτο πολὺ δυσχεστὴμένος διὰ τὴν ἐνοχλητικὴν γειτονίαν. Ἐἶχε πηχὴ καὶ αὐτὸς, χάριν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἡ φυσική του σεμνότης ἐξέλιπε κατὰ μέγα μέρος. Αἶφνης ὁ Γιάκουμος, κενώσας μέχρι πυθμῶνος τὸ ποτήρι του, τὸ ἐτίναξεν ὑψηλά, καὶ αὐτὸ, κακίως ἢ καὶ ἐπίτηδες διευθυνθὲν ἀπὸ τὸ μεθυμένο χεῖρι του, ἔπεσεν ἐν τῷ μέσω τῆς συντροφίης τοῦ Μητροῦ, ἐγγίσαν ἐλαφρῶς τὸν ὦμον τοῦ τελευταίου. Οὗτος ἠγέρθη εὐθὺς καὶ ἐλαβε στάσιον προκλητικὴν.—«Ἐγὼ τὸ νοῦ σου ἐσοῦ, ἐπιώταξε τοῦ Γιάκουμου, καὶ ἂν εἶσαι μεθύσις, ἂν νὰ ξερ. . . ». Ἀλλὰ τὴν ἀπρεπὴ λέξιν ἐκάλυψεν ἡ φωνή τοῦ Γιάκουμου—«ἄ μάννα!—ἐθουρήθη οὗτος,—τὸ γυναικίαι μᾶς κάνει τὸ πάλλιν καὶ καὶ! Ἄγε καλλίτερα μὲ τῆς γυναῖκες. . . ». Ἀλλὰ πρὶν ἢ προσβῆσθαι νὰ περαιοῦσθαι τὸν φάσιον, ὁ Μήτηρος, ζαλισμένος, ὥρμησεν ἐναντίον του καὶ Κύριος οἶδε τί θὰ συνέβαιναν, ἂν προλαθόντες οἱ ἀδελφοὶ του δὲν ἐπενθύνοντο αὐτοστιγμί. Ὁ Γιάκουμος εἶχε ἄρπασῃ ἕνα σκαμνὶ καὶ τὸ περιέστρεψε περὶ τὴν κεφαλὴν του ἔτοιμος νὰ τὸ ἐσφραγίσῃ κατὰ τοῦ ἐγθροῦ του, ἀλλ' εἰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Μητροῦ τοῦ τὸ ἀπέσπασεν, ἐνῶ ὁ ἄλλος τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὴν ὄψυν καὶ τὸν ἐκάθισεν εἰς τὸ σκαμνὶ του. Ὁ γενομένος ὀρθῶς εἴκασε μαρινακοῦς ἄλλους, οἵτινες, ἐπιμήδαντες, διέφυγον τὰ διαμαχηόμενα μέρη, πρὶν ἢ συμβῇ ἀπεικατόν τι. Ὁ Μήτηρος μὲ τοὺς ἀδελφούς του διηκολούθησαν πρὸς τὰ ἀλῶνια, ὅπου οἱ χοροὶ καὶ ὁ θόρυβος ἦσαν ἐν ὄλῃ αὐτῶν τῇ ἀκμῇ. Ὁ Μήτηρος ἤλαψε πρὸς τούτους νὰ συναντηθῇ μὲ τὴν Ἀνουσῶν, ἀλλ' ἐκεῖνη μετὰ τὸ ἐπιστόδιον ἀπεσῶρθη μὲ τὴν μητέρα της εἰς τὰ ἔδρα, προτιμώσασα νὰ λαίψῃ ἀπὸ διασκέδασι δυνάμεν νὰ γεννησῇ σκάνδαλα.

XI

Κανὲν ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ ἐκτυλισσομένου δράματος δὲν εἶν' ἐντελῶς ἡσυχον ἀντίθετα αἰσθηματα κατέχουσι τὰς καρδίας ὄλων, διότι ὅλοι ἀντιφρονῶνται πρὸς ἀλλήλους, καθὼς τὰ κύματα, τὰ ἀθουμένα ἀπ' ἀντίθετα ῥεύματα. Ἡ θεία πνοὴ τῆς εἰρήνης φαίνεται οὐσα μακρᾶν τοῦ κύκλου των, διότι ἀκριβῶς τὴν εἰρήνην αὐτὴν φροντίζει ν' ἀπομακρύνῃ ἢ κανετρεχεῖται, ἢ ἀμελιετοὶ ἐγθρᾶ πάσης διαλλαγῆς. Ἡ εἰς τοῦ Μανάρου λυπη καὶ ἀνησυχία κατέχει τὰς γυναῖκας, ἀδυνατούσας νὰ πείσουν τὸν οἰκοδεσπότην ν' ἀπολακτίσῃ τὸν Γιάκουμον, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος εἶνε ὠργισμένος ἐναντίον τοῦ Μανάρου, φρονομένου χαλαροῦ, κατὰ τοῦ παππαῦ Δημήτρην, ἀναμιγνυομένου εἰς ὑπόθεσις ξένους, καὶ κατ' αὐτὸ εἶτι τοῦ Συνεσίου μὴ μεταχειρισθέντος—εἶλεγε—ὄλην τὴν ἐπὶ τοῦ Μανάρου ἐπιτροπὴν του πρὸς ἱκανοποίησιν του. Ὁ παππαῦ Δημήτρης ἐπίσης εἶνε χολωμένος, διότι, ὀμιλήσας τοῦ Μανάρου καὶ αὐτοῦ τοῦ Γιάκουμου, ἤφρεν αὐτοὺς ἀνευδότους, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ ὀλιθρία ἐπ' αὐτῶν ἐπιτροπῇ τοῦ Συνεσίου δὲν τοὺς ἔφινε ν' ἀνακνεύουσιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μήτηρος εἶνε δυσχεστὴμένος καὶ κατὰ τῆς Ἀνουσῶς. ἄρνουμένης νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ κατὰ τοῦ παππαῦ Δημήτρου, ἀποκορούοντος τὰ βλαία μέτρα καὶ συμβουλεύοντος τὸν Μήτηρον νὰ ὑπομῆνῃ. Ἔινε δυσχεστὴμένος ὁ Μήτηρος, διότι φοβέεται τὰ ἀπρόσπτα καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἐγθρῶν του. Μήπως ὁ Συνεσίος, πρὸ τινων ἡμερῶν, τυχὼν τὴν Ἀνουσῶν εἰς τὸν αὐλόγυρον τῆς Μονῆς, δὲν τῆς εἶπεν, ὅτι ὄφραϊε νὰ δεγθῇ ἐκείνον ποῦ θέλει ὁ πατέρας της, διότι ἂν δὲν ἀκούσῃ θὰ δυστυγῆσῃ; Καὶ καὶ μὲν ἡ Ἀνουσῶν ὠρκίσθη νὰ μὴ δεγθῇ ἄλλον παρὰ τὸν Μήτηρον, ἀλλὰ συγχρόνως ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θέλει νὰ γείνη τοῦτο κρυφά, ἀλλὰ μὲ τὴν θέλησιν τῶν γονέων καὶ ὀλοφάνερα. Καὶ ἡ ἐπιμονὴ της ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἦτο κατωτέρα τῆς ἀγάπης της πρὸς τὸν Μήτηρον, ὅστις ἕνεκα τούτου ἦτο λιαν ἀνήσυχος καὶ δυστυγῆς.

Ἐκείνος ὁμοῦ ὅπου εἶχε τὸν ἔδην μέσα του ἦτο ὁ Συνεσίος. Ἐπιπνε κυριολεκτικῶς μένεα κατὰ τὸν Κασαρῶν, ἰδίως ὁμοῦ κατὰ τοῦ παππαῦ Δημήτρου, ὅστις τὸν ἐπιφρόνησε καὶ τὸν ἀντεπολιτεύετο εἰς κάθε περίστασιν. Μήπως τὸν ἔφινε διόλου ἥσυχον; δὲν τοῦ ἔκαμε τὸν πόλεμον εἰς ὄλα; δὲν ἐκατῆγε τοὺς χωρικοὺς, ὀπλιζὼν αὐτοὺς ἐναντίον του; Καὶ τῶρα διατὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γάμον τῆς Ἀνουσῶς μὲ τὸν Γιάκουμον; Διότι ὁ Γιάκουμος εἶνε φίλος τοῦ Συνεσίου, τὸν ὅποιον ὁ παππαῦ Δημήτρης δὲν ὑποφέρει. Ἦλθιν ὁμοῦ ἡ ὥρα νὰ τὸν ἐκδικηθῇ δι' ὄλα καὶ μιά γιὰ πάντα, τοῦ ἔδωκε δὲ αὐτὸς τὴν ἀφορμὴν, μὴ ἔλθων νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἱεράρχην. Καὶ καὶ μὲν ἐπροφασίσθη ἀσθένειαν, ἀλλ' αὐτὰ δὲν περνοῦν εἰς τὸν Συνεσίον, γνωρίζων καλά τὸν χαρακτήρα τοῦ παππαῦ Δημήτρου. Ὄτὰ τὰ διηγήθη ὄλα εἰς τὸν δεσπότην καὶ ὅτὰ τοῦ δείξῃ τί πρᾶγμα εἶνε ὁ παππᾶς αὐτός, ὅπου φουτρώνει ἐκεῖ ποῦ δὲν τὸν σπέρνουν καὶ ὅπου τολμᾶ ν' ἀντιτέκεται εἰς ἕνα Συνεσίον. Μένεα πνέει ὁ Συνεσίος, διότι οἱ ἐγθροὶ του ὑψύουν κεφαλήν, καὶ εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς νὰ τοὺς κτυπήσῃ καὶ εἰς τὸ συνοικεσίον, αἰ περιπέσειαι τοῦ ὁποίου, γνωσθεῖσαι, κρατοῦν εἰς συγκλίνσιν τὸ χωρίον.

Ὅθεν, ἕνα πρωί, μόλις ἡ Πανιερότης του ἐτελειώσε τὸν καθὲν μὲ τὸ ναποῦν βοῦτυρον καὶ διαφόρων εἰδῶν πασημαδάκια, ὀρειόμωνα ἰδίως εἰς τὰς φροντίδας φίλων, ἀγαπητῶν τοῦ ἱεράρχου, εἰσῆλθεν ὁ Συνεσίος καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὴν εὐμενὴν προσοχὴν του, τῷ διηγήθη ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν ἱστορίαν Κασαρῶν-Μανάρου καὶ τὴν σκάνδαλῶν ἀνάμιξιν εἰς αὐτὴν τοῦ παππαῦ Δημήτρου, ἐν δὲν εἴλειψε νὰ ζωγραφίσῃ ὅσας τοῦ ἐπέμπερε, προσέβας ὅτι, χωρὶς αὐτόν, χωρὶς τὰς ἐνεργείας καὶ συμβουλάς του, ἡ κόρη τοῦ Μανάρου θὰ ἔπειρε τὸν φίλον τοῦ πατέρα της καὶ θὰ ἔλειπε κάθε σκάνδαλον. Ὄτ' αὐτὰ τὰ διηγήθη μὲ πολλὴν ἀγανάκτησιν, μὴ λησμονήσας νὰ παρενδρῇ ἐπιτηδέως καὶ ὅτι ἡ οἰκογένεια Κασαροῦ ἦτο ἀνέκαθεν ἐναντία του καὶ ἐγθρᾶ τῶν φίλων τοῦ ἱεράρχου, ἐνῶ ὁ Μανάρας ἦτο καὶ εἶνε φίλος τῶν ἀφωσιωμένων. Ὁ ἱεράρχης, βυθισμένος μέσα εἰς τὴν μαλακίαν πολυθρόνου τοῦ ἀνάκαθεν ἐναντία του καὶ ἐγθρᾶ τῶν κομμοσχοίνων, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο πλέον μακρῶν ἀκόμη μεταξὺ τῶν λευκοτάτων δακτύλων του, ἠκροῖτο μετὰ προσοχῆς τὴν διήγησιν τοῦ ἡγουμένου, καὶ κατ' ἄσπον οὗτος ἐξετύλισε τὰ τοῦ ἐρωτικῶ ἐιδυλλίου, ὁ ἱεράρχης ἐφαίνετο ὅρθον, ὅπου ἔβλεπε ὅτι τοῦ ἦρασε πολὺ τὸ εἰδύλλιον, ὅτι τοῦ ἐνθύμισε νεότηταν καὶ σφρίγγος καμφομένην ἔδω, φεῦ! ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν χεῖρα τοῦ παρδαματόρους, τοῦ χαιρεάκου χρόνου, ὅστις ἀρέσκεται νὰ μὴ ἀφίνῃ τίποτε ὀρθόν, τίποτε ἀέριον. Ἦσως νὰ ἐξήλθεσε πρὸς στιγμὴν καὶ ἵσως νὰ συνεπάθησε τοὺς δύο ἐραστάς, οἵτινες τίποτε ἄλλο δὲν ἐζήτου, παρὰ νὰ εὐτυγῆσιν ἐνούμενοι. Μὴ δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦτο; ἢ μὴ δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι εἰς τὰ αἰσθηματά των; Πρὸς στιγμὴν ὡσάν νὰ τὰ ἐσκέφθη ὄλ' αὐτὰ ὁ ἱεράρχης καὶ θὰ ἔλεγε ὅτι ἦτο ἐτοιμος νὰ εὐλογήσῃ τὴν ἐνωσιν αὐτῶν. . . Ἀλλ' αὕτη ἦτο μόνον μίαν στιγμιαία παραπλάνησις, ἦτο ἕνα ταξεῖδι ἀνά τὰς μαγικὰς γώρας τοῦ ἰδανικοῦ, ταξεῖδι, ὅπου κάμνει ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἐν βίτῃ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐπιστρέφει ἀπογοητευμένος, ἀπελπίς, ἐνώπιον τῆς συγγῆς πραγματικότητος, ἣτις προσβάλλει ἀμελιετοὺς, ζητοῦσα ἐπιτακτικῶς τὰ δικαιώματά της. . . Ἐν μέσω τῶν σκέψων του ὁ ἱεράρχης ἤκουσε τὴν συριτικὴν φωνὴν τοῦ Συνεσίου, κατηγοροῦντος τοὺς κοινούς των ἐγθρούς, οἵτινες, ἐν τῇ μέτῃ τῆς νίκης, θὰ ὑψώνον αὐθάδη κεφαλὴν καὶ θὰ ἐταρταίνον ἀμφοτέροις. . . Τὰ ἑρθάνετο αὐτὰ ὄλα ὁ ἱεράρχης, τὰ ἤκουον ὀλονὲν ἐυδικριτέωτερα καὶ βαθμηδὸν συνεργόμενος, ἀνέστη ἐπὶ τέλους καὶ ἀπολακτίσας πᾶσαν σκέψιν ἀδυναμίας, ἐγένετο πάλιν ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ὁ ἄνθρωπος τῶν προσηγήματων, τῶν ἐξωτερικῶν τύπων, ὁ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος ὁ μὴ ἐπιτρέπων εἰς ἐαυτὸν νὰ συγκινῆται. Πρὸ τινων

στιγμῶν, ὅταν μυστηριώδης δύναμις τὸν ὤθησε πρὸς τὰς χεῖρας τοῦ ἰδανικοῦ καὶ ἐφάνη ὑπερσηγύουσα ἐν αὐτῷ ἡ ὕψης λογική καὶ ἡσθάνθη κάποιον νυμφὸν νυσταζούσης καὶ ὑπεγειρομένης συνειδήσεως, ὁ παππαῦ Δημήτρης τοῦ παρέστου αἶφνης σχεδὸν ὑπὸ συμπαθῆ μορφήν . . . ἀλλ' ἂν σα συνήλθην, αἶφνης, διὰ μίαν θαυμασίαν—μοιραίαν ἵσως—μεταστροφῆς σκέψεως, ὁ παππαῦ Δημήτρης μετεβλήθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς ἀλιτήριον καλόγηρον, εἰς ἕνα στασιαστήν, εἰς αὐθάδη περιφρονητὴν τῆς τάξεως, αὐτῆς τῆς ἰσχύος τοῦ ἱεράρχου. . . Καὶ τὸν κατέλαθεν αἶφνης ἀγανάκτησις ἱερὰ κατὰ τοῦ παππαῦ, ὅστις ἐστάθη ὁ αἴτιος νὰ παρακούσῃ μίαν κόρη τὸν πατέρα της, ὅστις εἶνε ἡ ἀφορμὴ τῆς ὑποκόφου πάλης, ἣτις διαίρει τὸν οἶκον Μανάρου, ὑποσκάπτων αὐτὰ τὰ θεμέλια του. Καὶ ἐν τῇ ἀγανάκτῃσι του ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ διέσχισε τὸ δωμάτιον ἐν νευρικῇ ταραχῇ, ἐνῶ ὁ Συνεσίος ἔτριβεν ἐξ ἀγαλλιάσεως τὰς χεῖρας.

— Αὐτὸς εἶνε ἄνθρωπος ἐπικίνδυνος, Συνεσίε, καὶ πρέπει νὰ ληφθῶν μέτρα.

— Βέβαιαν, Πανιερώτατε, αὐτὸς θέλει κτύπημα κατακράλα.

— Καὶ θὰ τοῦ τὸ καταφέρω, νὰ εἶσαι βέβαιος.

Καὶ καθίας πρὸ τραπέζης, ἐφ' ἧς ὑπῆρχον ὄλα τὰ πρὸς γραφὴν χρέσιμα, ἔγραψε διαταγήν, δι' ἧς προσεκάλει τὸν παππαῦ Δημήτρου νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἱεράρχου τὸ ἱσπίρας ἐκεῖνο, ὄλεγον ἀργά, διότι ἐφοβεῖτο πᾶντ θόρυβον, δυνάμενον νὰ ἐγεῖρῃ σκάνδαλα ἔξω. Λαβῶν τὴν ἔγγραφον διαταγήν ὁ Συνεσίος τὴν ἀπέστειλεν εὐθὺς, χαίρων διότι θὰ ἔβλεπε τὴν ταπεινώσιν τοῦ ἐγθροῦ του.

Τὸ ἱσπίρας μετὰ τὸ δειπνόν, ὁ ἱεράρχης ἀπέλυσε τοὺς ἱερεῖς ὄλους, κρατήσας μόνον τὸν Συνεσίον, μετ' οὗ συνωμίλησεν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων. Τοῦ ἔδωκε μερικὰς συμβουλάς, τὰς ὁποίας ἐκείνος ἤκουσε μετ' εὐλαθείας καὶ ὡσάν συγκεινημένους, τοῦ ἐούστησε νὰ μὴ πομπεύσεται, ἀλλὰ νὰ κρύπτῃ τὰς ἀδυναμίας του, ἐν γὰρ δὲ ἐφῆρθη πρὸς αὐτὸν πατρικῶς καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε, διαβεβαιώσας αὐτόν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀνεὶ ἐσχάτης ἀνάγκης.

Περὶ τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως ἐκρούσθη ἀρκετὰ δυνατὰ ἡ θύρα καὶ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἱεράρχου, ἠνοῖχθη καὶ εἰσῆλθε μὲ βήμα τολμηρὸν, ὁ παππαῦ Δημήτρης. Ὁ Συνεσίος ἀπεσῶρθη εὐθὺς μέχρι τῆς θύρας τοῦ κοιτώνος καὶ ἔστη, συμπλέξας τὰς παχίας του χεῖρας ἐπὶ τοῦ ὄγκου τῆς κοιλίας του, ἐνῶ ὁ ἱεράρχης ἐβουβίετο ἀναπαυτικώτερα μέσα εἰς τὴν πολυθρόναν του.

— Καλησπέρα, Πανιερώτατε, εἶπε μὲ τὴν βαρεῖάν του φωνὴν ὁ παππαῦ Δημήτρης, πλησιάσας καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα τοῦ ἱεράρχου, χωρὶς οὐδὲ βλέμματος ν' ἀξιώσῃ τὸν Συνεσίον.

— Καὶ πῶς εἶσαι, παππαῦ Δημήτρη; εἶπε μὲ τόνον προφανῶς εἰρωνικὸν ὁ ἱεράρχης χωρὶς νὰ τοῦ εἰπῇ νὰ καθίσαι ἤκουσα πῶς ἦσουν ἀρρωστοί.

— Ὅστε τὸ ἐπεσῶρθηκα ν' ἀρρωστήσω, εἶπε τολμηρῶς ὁ παππαῦ Δημήτρης.

— Καὶ πῶς τότε δὲν μὲς ἤξιωσες τῆς ἐπισκέψεώς σου, εἶπεν ὁ ἱεράρχης προδῶλως ταραχθεὶς ἐκ τῆς ἀπροσδοκῆτου ἀπαντήσεως τοῦ παππαῦ καὶ στηρίζας τὰς δύο χεῖρας ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῆς πολυθρόνας καὶ μὲ μίαν πρὸς τὰ πρόσω μίνηςιν, ὡς νὰ ἐμῆλε νὰ ἐγερεθῇ.

— Ἰατὶ δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀκούω, πολὺ δὲ περισσότερο νὰ βλέπω τὸ φέμμα. . . εἶπε ῥίψας βλέμμα προκλητικὸν ἐπὶ τοῦ Συνεσίου.

— Ἔινε μεγάλος ἄνθρωπος ὁ παππαῦ Δημήτρης, εἶπεν ἠρέμα, μὲ τὴν ἔρινον φωνὴν του ὁ Συνεσίος.

Ὁ παππαῦ Δημήτρης ἐχώρησεν ἐν βήμα πρὸς τὸν ἱεράρχην.

— Πανιερώτατε, εἶπε δεῖξας τὸν Συνεσίον, ἢ νὰ φύγῃ, ἢ φεύγω ἐγῶ.

—'Ο ιεράρχης εφάνη παραχθείς σφοδρά. 'Ηγέρθη και, αφού, τῇ διαταγῇ του, ὁ Συνέσιος ἀπεσύρθη, ἐστάθη πρό τοῦ παππα-Δημητρή. Τὸ ἐκτάκτως ἀνδρικό φρόνημα τοῦ παππα, ἡ ἀσυνήθης ἐκείνη τόλμη τὴν ὅποια οὐδέποτε ἄλλοτε ἀπέτησαν ὁ ιεράρχης, τοῦ ἑκαμυκ ἰσχυρῶν ἐντύπωσιν, τὸν ἐξάλισαν. Ὁρμηφύτως ἠσθάνθη ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἀντιμετωπίζει τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἤθελε διὰ κανένα λόγον νὰ ταπεινωθῇ, νὰ δείξῃ τὸ αἰσθημά του αὐτὸ εἰς τὸν παππα-Δημητρήν. Τὸν ἐγνώριζεν ὄλιγον καὶ ἀπὸ ἄλλοτε, εἶχε δὲ ἀκούσῃ περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπερίμενε ποτὲ τοιοῦτον καὶ κατεπλάγη ἰδῶν τὸ ὑπερήφανον ἐκεῖνο φρόνημα, τὴν ἀνδριάν ἐκείνην στάσιν, ἀντὶ τῆς ταπεινότητος, τῆς δουλοφροσύνης πολλάκις, ἣν ἔβλεπεν εἰς τοὺς ὑποτελεῖς του ἐν γένει. Κατεπλάγη, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ὠργίσθη πολὺ. — Αὐτὸς δὲν εἶνε παππᾶς, — ἐσέφησεν— αὐτὸς εἶνε στασιαστὴς δὲν εἶν' ἐκ τοῦ φυράκτου ἐκείνου, ὅπου κάμνει τὸν καλόγηρον καὶ τὸν ὁποῖον ἡμεῖς θελομεν. Καὶ ἀπεράσισε νὰ τὸν καταπλήξῃ καὶ αὐτὸς δι' ἀκαλόγως καὶ ἐπιμελετέρας τόλμης. 'Εντὸς στιγμῶν ἐσκέφαθη ταῦτα πάντα ὁ ιεράρχης καὶ ἔστη πρό τοῦ παππα ἀσπληρῶς, σχεδὸν ἀπειλητικῶς.

— Παππα-Δημητρή! εἶπε μὲ συγκεκριατημένη ὀργὴν, βλέπω μὲ λύπην μου πῶς δὲν εἶσαι ἱερεὺς, δὲν εἶσαι καλόγηρος τοιοῦτος, ὁποῖος ὀφείλεις νὰ εἶσαι.

— Καὶ ποῖος πρέπει νὰ εἶμαι, Πανιερώτατε; ἠρώτησε μὲ ὕφος ἀπορίας, ἀλλὰ καὶ ἐντόνως ὁ παππα-Δημητρή.

— 'Εν πρώτοις, ὀφείλεις νὰ μὴ εἶσαι αὐθάδης, ὀφείλεις ν' ἀφήσῃ τὸ ὕφος αὐτὸ τὸ ὑπεροπτικόν, τὸ ὁποῖον δὲν ἀρμόζει εἰς καλόγηρον, ὀφείλεις νὰ σέβῃσαι καὶ ν' ἀκούσῃ τοὺς ἀνωτέρους, ὀφείλεις τέλος νὰ γνωρίζῃς τὰ καθήκοντά σου, τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι παρεγνώρισες, διότι... διότι οὐδέποτε ἐτιμωρήθης... αὐτὰ, εἶπεν ἐν μεγίστῃ ὀργῇ ὁ ιεράρχης, ἐξαπτόμενος καθ' ὅσον ὠμίλει.

Διέσχισε πολλάκις τὸ δωμάτιον παίζων μὲ τὸ κομβοσχόνιον, εἴτα ἔστη ἐν νέου ἐνώπιον τοῦ παππα, ὅστις ἐσιώπη, φαινόμενος ὅπως ἀτάραχος.

— Σιωπᾶς γιὰτί σιωπᾶς; ἀπολογήσου!

— Εἴμ' ἔτοιμος νὰ ὑποστῶ κάθε τιμωρίαν, ἐάν εἶμαι πράγματι ἔνοχος εἰς τίποτε, εἶπεν ἀτάραχος ὁ παππα-Δημητρή. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ιεράρχης διέτρεχεν ἐν ἐξῆμιν τὸν οὐρανὸν, ὥσταν νὰ μὴ ἦκουε, ὁ παππα-Δημητρής ἐπρόσθεσε τονίζων μὲ δύνανμιν τὰς λέξεις: — 'Ενθ' ἐγώ, Πανιερώτατε, γνωρίζω μερικὸς ἔνοχος, ὅπου ὄχι μόνον δὲν τιμωροῦνται, ἀλλὰ καὶ ἀνταμείβονται...

Ὁ ιεράρχης ἐνόησας τὸν ὑπαινικτὸν ἐξημάνη.

— Δὲν θέλω νὰ κατηγορῆς, δὲν θέλω νὰ συκοφαντῆς, ἀκούεις; δὲν τὸ θέλω, ἐβροντοφώνησε ἀριστολογίαι. τοῦτο, ἐκεῖνο, ψευτιάς, παλιόλογα, εἶδα, ἤκουσα, δὲν τὰ θέλω, ὄχι! ζεῦρω πὸς εἶσθι ὅλοι σας εἶδ' ἰκανώτατοι 'ς αὐτὰ.

— Αὐκοῦσατε, Πανιερώτατε.

— Δὲν θέλω τίποτε ν' ἀκούσω! ζεῦρω! λόγια χαμένα, τοῦ ἁέρος, ἐνα τίποτε! ἄλλως τε δὲν σ' ἐκάλεσα νὰ μοῦ καταγγέλῃς ἄλλους, σ' ἐκάλεσα, διότι ἔχω ἐναντίον σου ὀρισμένα πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὀφείλεις ν' ἀπολογηθῆς.

Ὁ παππα-Δημητρής δὲν ἀπέτησε.

— Δὲν ἤκουσες τί εἶπα; ἠρώτησεν ὠργισμένος ὁ ιεράρχης.

— Ἦκουσα καὶ περιμένω νὰ διατυπώσῃς τὴν κατηγορίαν, εἶπεν ὁ παππα-Δημητρής μὲ τὴν μεγαλειτέρον ἀτάραξιν.

— Δὲν μοῦ λές, σὲ παρακαλῶ, εἶπε μὲ τὸν αὐτὸν τόνον τὸν πλήρη ὀργῆς ὁ ιεράρχης, μὲ τί δικαίωμα ἀναμνησθεῖσαι μέσα εἰς ἱστορίας οἰκογενειακάς, μὲ τί δικαίωμα ἐμποδίζεις σὺ τὸν γάμον τῆς κόρης Μανάρᾳ μὲ τὸν Γιακουμόν, μόνον ἐπειδὴ ἀγαπᾶς τοὺς Κασαρούς; Δὲν μοῦ λές μὲ τί δικαίωμα ὀπλίζεις τὸ παιδί ἐναντίον τοῦ πατρός; καὶ εἶν' αὐτὴ ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἱερέως, αἱ; καὶ εἶνε αὐτὰ ἔργα δι' ἑνα παππα; πῶς; ἀποκρίσασθε, ἀπολογήσου.

Ἄλλὰ δὲν ἀντέσχεν εἰς τὴν σφοδρότητα ταύτην καὶ ἔβουλοθη ἐντὸς τῆς πολυθρόνας του, περιστρέψων μανωδάς εἰς τὰ δάκτυλα τὸ κομβοσχόνιον.

Ἦν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην ἠκούσθη ἐλαφρὸς θροῦς ὅπισθεν τῆς θύρας τοῦ δωματίου, ὅπου εἶχεν εἰσελθῆ ὁ Συνέσιος.

— Στοιχηματίζω, εἶπεν ὁ παππα-Δημητρή, ὅτι ἀκούει ἀπὸ μέσα ὁ ἅγιος ἠγούμενος...

— Δὲν εἶνε δουλιὰ σου, εἶπεν ὁ ιεράρχης μὲ νέον τόνον μανίας. Ἀποκρίσθη εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου.

— Εἰς καμμίαν ἱστορίαν δὲν ἀναμνησθεῖσαι διὰ κακῶν, Πανιερώτατε, εἶπε λίαν ἐντόνως ὁ παππα-Δημητρή. Καὶ τὰς παρατηρήσεις αὐτὰς ἐπύρετο μᾶλλον νὰ τὰς ἀποτελέσῃ αὐτὸς, ἐπρόσθεσε δεικνύων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν θύραν τοῦ κλειστοῦ δωματίου. Ὁ Γιακουμός, τὸν ὁποῖον θέλει ὁ Μανάρας, εἶναι κακὸν ὑποκείμενον καὶ μὲ παρεκάλει νὰ ἐπέμβω, νὰ ἐμποδισθῇ αὐτὴ ἡ ἐννοσίε, καὶ ἀνεμύχθη πρᾶγματι, χωρὶς ἕως τὴν ἀκουσθῆναι, διότι ἀντενεργῶν ἐκείνοι τοὺς ὁποίους γινώριζετε καὶ τοὺς ὁποίους ὄχι μόνον δὲν τιμωρεῖτε, ἀλλὰ καὶ ἀμειβετε... εἶπεν ἐξαπτόμενος καθ' ὅσον ὠμίλει καὶ τελευταίως ἐν ἐρθεσμῶν.

— Εἶσαι αὐθάδης, εἶπε παρεκτόπως ὁ ιεράρχης ἐγερεθεῖς ἐν νέου! δὲν ἔχεις οὔτε τί λές, οὔτε εἰς ποῖον ὀμίλει, καὶ ἀπὸ σήμερον σὲ κάμνω ἀργὸν μέχρι νεωτέρας διαταγῆς.

Ὁ παππα-Δημητρής ἐκλίνην ἐλαφρὰ τὴν κεφαλὴν μεδιῶν εἰρωνικῶς καὶ ἀπέθλα, ψιθυρίσας μόνον τὰς λέξεις «Καὶ μὴν ἐκκλησία!».

Ἦκουσε τὰς λέξεις ὁ ιεράρχης καὶ τὸν κατέλαβεν ὀργή, ἀλλ' ὀργὴ ἐντελής ἀνίσχυρος. Τί ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐναντίον τοῦ αὐθάδους αὐτοῦ, ὅστις τὸν ὑβρίζε κατὰ πρόσωπον; τί ἄλλο, ἢ νὰ παρατείνῃ τὴν τιμωρίαν του; Ἄλλ' ἡ σκηνὴ αὕτη τὸν ἐκούρασε σωματικῶς καὶ ψυχικῶς καὶ κατέλας τὸν Συνέσιον, διέταξε νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ κλίνη του.

Ὁ ὕπνος του ἦτο τεταραχμένος καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐβλεπε κακὰ, συγκεκριμένα ὄνειρα, ἐν δὲ ζωηρότατον, περὶ τὴν αὐγὴν, τὸν ἰτρυχῆ σφοδρῶ. Εἶδε τὸν Συνέσιον ἰστάμενον εἰς τὴν μεσαίαν θύραν τοῦ ναοῦ, ὅτε, ἀνομβρίσσης αἴφνης τῆς πύλης τῆς πόλης τοῦ περιθώλου, ἐσηλθε βίαιος εἰς τὴν κλίνην ὁ παππα-Δημητρή καὶ, ἀφοῦ ἐβρίσθη βλέμμα εἰρωνικὸν ἐπὶ τοῦ ιεράρχου, ἰσταμένου ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ὄρμησε κατὰ τοῦ Συνέσιου καὶ συνεπλάκη μετ' αὐτοῦ. Ἦπ' οὐ τοιαυτὰ λεπτὰ ἤκουσε τὴν ἀγωνιώδη ἀναπνοὴν τοῦ Συνέσιου καὶ μετ' ὀλίγον τὸν εἶδεν ἐξαπλωθέντα ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς αὐλῆς καὶ τὸν παππα-Δημητρή στηρίζοντα τὸ δεξιὸν γόμφον ἐπὶ τοῦ ἀσπίδος. ὄχι πλέον τοῦ Συνέσιου ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐνδὸς τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον τοῦ ὠμίλιζε, χωρὶς νὰ εἶνε ἀκριβῶς ὁ Συνέσιος... Ὁ ιεράρχης ἠθέλησε νὰ κινήθῃ, ἀλλ' ἦτο καθήλωμένος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους... ἠθέλησε νὰ ρωπάζῃ, ἀλλ' ἡ φωνὴ δὲν ἐξήρχετο τοῦ ἁλουργῆτος του... καὶ μὲ τὴν ἀγωνίαν ἐκείνην ἐξήπνησε κλιθερός.

Ἦγέρθη ὄλιγον ἀργὰ καὶ ἦτο ἐπὶ πολλῶν ὥραν δύσθυμος. Μετὰ τὸ πρόγευμα, διέταξε τὸν Συνέσιον νὰ ἐτοιμασθῇ τὰ τῆς ἀναχωρήσεως, πράγματι δὲ πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀνεχώρησε διὰ τὴν χώραν, προπεμφθεὶς μὲ τὴν αὐτὸν πομπωδὴν τρόπον, μὲ τὸν αὐτὸν θορόβον καὶ τὴν αὐτὴν τρελλὴν κωδωνοκρούσιν, ὑπὸ τοῦ Συνέσιου καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Μονῆς, φθᾶσας δὲ κατέλιπον εἰς ἕν φίλικόν του ἀργοντάσιον, ὅπου τοῦ εἶχεν ἐτοιμασθῆ δειπνον λιπαρὸν καὶ κλίην μαλακὴν, δηλώσας ὅτι ὅ' ἀνεμίρηαι τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν λειτουργίαν, καθ' ἣν θὰ ἐξεφώνηαι τὸν σῆμα του λόγον. Καὶ τὸν ἔθαλε πρᾶγματι τὸν λόγον αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν εἰς τὸν νῆον τῆς Μητροπόλεως ὀμίλεισε περὶ ἀγαπῆς καὶ εἰρήνης μὲ φράσεις πομπωδῆς, τὰς αὐτὰς ἐκείνας περίπτου, ἄς εἶχεν εἰπῆ καὶ ἄλλοτε. Ἔχεται νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν, ἀλλὰ τοὺς λόγους αὐτούς τὸ χριστεπώνυμον πληρώμα δὲν τοὺς ἐνόε, ἢ ἀπέφειγε νὰ τοὺς ἐνόησῃ. Πρὸς τί; Ἦκουσε τὸσάκις

τὰς τοννευμένες φράσεις τοῦ ἱεράρχου χωρὶς οὐδέποτε νὰ εἶδη ἔργα... Ἔβλεπε τοὺς ῥήτορας αὐτοὺς νὰ παραβαλοῦν αὐτοὶ πρώτοι τὰς ἐντολάς, ἀν ἐσυμβούλευον τὴν τήρησιν, καὶ ἔμενον ἀδιάφορον εἰς τοὺς λόγους, ὅσον ὠραίοι καὶ ἐν ἡσᾶν, μόνον δὲ ἄπλη περιέργεια τὸ παρεκίπει νὰ ἰσταται καὶ ν' ἀκούῃ ἐν μέρει.

Ὁ ιεράρχης ἀπήρηστο εἰς τὴν ἔδραν του μετὰ ὀλιγοήμερον θιαμοσῆν. Πράγματι δὲν εἶχε τί νὰ κάμῃ πλέον. Ἔγειροτόησε μὲ ἐλαφρὰν τὴν συνείδησιν ἕνα διάκονον χωρικόν, ἀγράμματον, ὀλίγον συκοφάντην καὶ ὀλίγον κατάσκοπον, ἑκάμω μερικὰς μεταθέσεις ἱερέων, ἐμοίρασεν ἀφειδῆς συμβουλὰς καὶ εὐλογίας, ἐνίσχυσεν, ἐνεθάρρουν, ἐκαλοπέρασεν (ὅπως ἦτο δίκαιον) καὶ ἀπήρηστο μὲ τὴν συνείδησιν ἴσχυον δι

τήσῃ ἄνθρωπον ὡς τὸν Νέλλην, διδραχθέντα ἐκ τῆς πείρας νὰ δυσπιστῇ εἰς ὑποσχέσεις ἀνθρώπων τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἱεράρχου.

— ἴσως χρειασθῆ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ μεγάλα μέσα, εἶπε πρὸς τὸν Πάνην.

— Καὶ δὲν θὰ διατάσωμαι, ἀπέτησεν οὗτος.

Καὶ ὁ ιεράρχης ἀνεχώρησε καὶ ὁ Συνέσιος ἔμεινεν ἐκ νέου ἀπόλυτος κύριος τῆς Μονῆς.

XII

Ὀλίγον ἀριστέροθεν τοῦ κρηνώδους καὶ δυσβάτου δρόμου τοῦ φέροντος εἰς τὸ λεγόμενον «Καλὰ Λιβάδι», εὐραίων καὶ γλαστὴν κοιλιάδα, ὅσων ἐν μέσῳ τῆς περιβαλλούσης

Ἀφίγητο ἐνθουσιωδῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ δαίκου...

ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του! Ἔναι ἀληθὲς ὅτι τὸν ἐσύγχυσεν ὀλίγον ὁ παππα-Δημητρή, ἀλλὰ εἰς τὸν βίον δὲν εἶνε δια βόδιον, πρέπει δὲ νὰ ὑποφέρει ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, χάριν τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα, ἄλλως τε, δίδουν ἀγογγύστως καὶ τὸ μάλλιν των καὶ τὸ γάλα των εἰς τοὺς ἰσχυρούς, καθὼς εἶνε φυσικὸν καὶ δίκαιον, ἐσκέπετο ὁ ιεράρχης, ὅστις ἠγάπα νὰ φιλοσοφῇ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων.

Ὀλίγον πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐδέχθη τὴν ἐπίσπεψιν τῶν κ. κ. Νέλλην καὶ Πάνην, ἐβλήθη νὰ τῶ ἐνθυμίσωσι τὴν ὑπόχρεσίν του, σχετικῶς μὲ τὸν Συνέσιον. Τοὺς ὑπέδεδθη μὲ τὸν αὐτὸν πάντοτε φιλόφρονα τρόπον καὶ τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ πράξῃ τὰ συμφέροντα εἰς τὴν Μονῆν. Καὶ τὰ εἶπεν αὐτὰ μὲ τὸν εὐλαμνίστερον τῆς φωνῆς του τόνον, τὸν πλέον πειστικόν, ὅστις ὅμως δὲν ἠδύνατο ν' ἀπα-

αὐτὴν στιγμῆς φύσεως, εἰς ἐν ἄκρον εὐρυτάτου ἀγροῦ, ἰσταται ὁ οἰκίσκος τοῦ Γιακουμοῦ. Μείνας ὀρφανὸς πατρός ἀπὸ μικρῶν ἠλικίαν, ἀντράφη ἀπὸ τὴν μητέρα του, γυναῖκα ἐνεργητικὴν καὶ νοήμονα, τῆς ὁποίας ὄμως εὐλα ἡ δύναμις καὶ εὐλα ἡ νοσημοσύνη δὲν ἴσχυσαν νὰ τὸν ἀποτρέψουν τῆς σκολιᾶς οδοῦ καὶ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν εὐθείαν. Ἔρχεν ἀδελφὸν νεώτερον, ἀντιθέτου ὅμως χαρακτῆρος ἄνθρωπον μὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν ἦτο αἰωνίως εἰς διάστασιν καὶ συγνὰ ἤρχετο εἰς διαπληκτικισμούς, παραδόξως δὲ ἡ μητέρα δὲν τὸν πολυαγαποῦσε καὶ ἡ πολλὴ τῆς στοργῆς ἦτο διὰ τὸν Γιακουμόν ὁ ἄλλος τὸ ἔβλεπε καὶ μίαν ἡμέραν, κατόπιν βίαιος σκηνῆς, ἔφυγε, μετὰ τινὰ δὲ καιρὸν ἐνομφεῖθη μίαν, τὴν ὁποῖαν πρό πολλοῦ ἠγάπα. Ἡ μητέρα του— κληρονόμος τῆς περιουσίας—τοῦ ἐξεχώρισε μερικὰ κτήματα—τὰ χειρῶ-

τερα—και δεν εφρόντισε πλέον δι' αυτόν και εκείνος όμως δεν ήθελε να τους ξεύρη. Ήτο πολύ άτιθασος, πολύ άγρία φύσις ο Γιάκουμος και από μικρός επήρε τον δρόμον όπου τον ώδηγούν τα βίαια έμφυτά του. Όλη ή στοργή και όλη ή ικανότης της μητρός του επάλαισαν κατά των έμφυτων αυτών και αν δεν καταφύλασαν άλλο τι, τον ανεγαλιτίσον όμως έν μέρος. Συλληφθείς άλλοτε διά πράξεις πολύ βιαίας, έφυλακίσθη, άλλ' άντι να διδασθῆ, ενέγνετο βιαιότερος. Μόνον κλέπτως δεν έωφάρθη ποτέ, τό δε λαθρεμπόριον δεν τό θεώρει κλοπήν, διότι έβλεπε να επιδίδονται εις αυτό πολλοί και από τους καλούς μάλιστα. Εις αυτό τον έσπρωξεν ο Μανάρης και αι συμβουλαί του Συνεσιού και παρετίθετο εις αυτό με δίλην τήν ένέργειαν της άγρίας του φύσεως. Η μητέρα του τον ήγάπα μ' όλ' αυτά και εξήσκει μάποιον έπιρροήν επ' αυτόν. Η έγχορα του προς τήν οικογένειαν Κασαρού εχρονολογείτο από πολλού, ήλλο δε τώρα να τήν υποθάλην και να τήν έντειν ή έρωσι του Μήτρου προς τήν Άννουσά, τήν όποιαν και αυτός ήγάπα και ήθελε. Κάποια όμως τροπή επήλθεν εις τας σχέσεις του Γιάκουμου εσχάτως και ή μητέρα του, ήτις τό παρτήρησε, δεν άρτήκε να της φύγη ή ευκαιρία.

Ένα βράδυ, άφού έδειπνησαν, ο Γιάκουμος, άντι να φύγη, καθώς έσυνήθιζεν, εκάθισεν ήσυχος παρά τήν θύραν της καλύθης και έβλεπε τον ένα πόδα επί του άλλου. Η μητέρα του, γυνή ύψηλώσιμος, ισχνή, όστεώδης, με γορρακτριστακά τραχεία, εκάθισεν εις μικράν απ' αυτόν άποστασιν επί σάιμποδος κ' επήρεν εις χείρας τήν ρόκκαν της και ήρχισε να κλώθη υπό τό άμυδρόν φως του λύχνου. Έπεκράτει σιωπή άκρα, διακοπτομένη μόνον, πότε-πότε, από έννυ ελαφρόν γρύλλισμα χοίρου, εξηπλωμένου εις τήν αύλην παρά τό κατάφυλον της θύρας, ή από τας όξείας φωνάς των όρνίθων, αϊτινες, κοιτασμένοι επί σανίδος εις μίαν γωνίαν της αύλης, έράμφαζον άνηλεώς ή μια τήν άλλην. Η άτρακτος, ευστόχως ώθουμένη, έστρέφετο με λιγιγώδη ταχύτητα υπό τας μακράς, όστεώδης δάκτυλας της γράιας, ήτις παρεκολουθεί τήν κίνησιν μετ' ένδιαφέροντος, βίπτουσα, ένίοτε, τό βλέμμα επί του υιού της, καθημένου σιωπηλού.

— Δέ μου λές, Γιάκουμ, είπε διακόψασα τήν σιωπήν ή γερόντισσα, πότε και 'μεις θά ήσυχάσωμε ;

— Από τί να ήσυχάσωμε ; είπεν ο Γιάκουμος.

— Από τίς χιλίας δυό άνοησίας που κάνομε.

— Θές να πής που κάνω γώ ; είπεν εκείνος.

— Καλά τά λές ; είπεν εκείνη ; δε θές να μ' άκούσης και μόνο κακά και άνόητα πράματα κάνεις.

— Ο Γιάκουμος δεν απήντησε.

— Δέ μου λές, επανέλαθεν ή γραία, πότε θάρθης στόν ένουτό σου, ν' άφήσης αυτές τίς συντροφίες με τό Μανάρη ;

— Η γραία επερίμενε καμμίαν βαρείαν άπάντησιν του υιού της, όστις όμως έσιώπη. Έκείνη επανέλαθεν, άφού απέθεσε τήν άτρακτον επί των γονάτων.

— Άκουσε, Γιάκουμ ; ο Μανάρης ο φίλος σου από καιρό τώρα σε γελά ; τό ξέρει ούλο τό χωριό και μόνο σύ δεν τό βλέπεις. Δουλεύεις σύ και ώφελιέται κείνος και μόνο ή ντροπή σου άπομένει.

— Δεν είμ' άνόητος έγώ, είπεν όργισθείς ο Γιάκουμος ; τό ξέρεις πολύ καλά, καθώς που ξέρεις και τήν αίτία που με βαστοβας τόσον καιρό κοντά του.

— Θές να πής τήν Άννουσά, είπεν ή γραία. Μα κι' αυτή δεν είναι πιδ μικρή άνοησία από τήν πρώτη.

— Δεν είν' άνοησία ή αγάπη, μάνα, είπεν ο Γιάκουμος αυθροπός.

— Μόν' αγαπούνε και τά δυό μέρη ; μά σύ αγαπάς μοναχός σου, και από και σε διώγουνε, μηδέ να σε δούνε δε θένε, είπε με τόλμην ή γραία, τονίζουσα με δύναμιν επίτηδες τας λέξεις.

— Ο Γιάκουμος ήγήσθη άποτόμως.

— Πού 'ς τό διάβολο θά μου πάρη αυτός ο Μήτρος ; άνεκραξέ με λύσαν ; αν δεν ήταν αυτός. . .

— Άφησέ τ' αυτά, καυμένο παιδί, και γύρευε τή δουλιά σου, είπεν ή γραία. Μακρυά 'πό τό Μανάρη, ά θές να μ' άκούσης ; όσο γιά ύψη, θά βρεθῆ καλλίτερον.

— Άλλά τον Γιάκουμον τον είχε πάρη πλέον ο θυμός.

— Και του Μανάρη και του Μήτρου θά τους δείξω ποιός είμαι . . . άνεκραξέ, και ανοίξας τήν θύραν ώρμησεν έξω και άπεμακρόνη με μεγάλα βήματα. Η μητέρα του τον ήκολούθησε διά του βλέμματός, όταν δ' εκείνος, διασκεύσας τον άπώτερον τοίχον του άγρού, ενέγνετο άφαντος, είνησε μελαγχολικά τήν κεφαλήν και επανέλαθε τήν έργασίαν της.

Τήν έπισύσαν ο Γιάκουμος μετέβη εις τήν χώραν από τό πρωί. Έπνευ μένεα κατά του Μανάρη και κατά του Μήτρου και εσχεδιάζεν έν τή νύχτ' να κάμη να τους εκδιώκῆ, ότε, άκριβώς εις αυτήν τήν ψυχολογικήν στιγμήν, εις των όπαδών του ύποψηφιόν Πάνη, όστις πρό πολλού τον παρεμόνευεν, εύρε καιρόν και τόπον να του έμιλήσῃ καταλλήλως και διά μακρών περί των προσεχών έκλογών, περί του τί είχε να περιμένῃ από τον κ. Πάνην, όστις άρκεύτως θά υπερίσχυνεν άν, αφίτων τον άχάριστον Μανάρη και τό κόμμα του, προσεκολλάτο εις τήν μερίδα του Πάνη, τήν μόνην ισχύουσαν έν τή τόπω.

— Κι' αν έλθω μαζί σας, δεν θά με γελάσετε ; ήρώτησεν ο Γιάκουμος.

— Μήτε να τό φαντάζεσαι αυτό, είπε σοβαρώτατα ο άλλος. Ο Πάνης δεν είναι τέτοιος άνθρωπος, κ' έγω σου δίνω δ,τι εγγύησιν θέλεις.

Ωμίλησαν ακόμη άρκετά επί του ζητήματος τούτου, τόσον δε πειστικά συνηγόροι περί της μερίδος του ο όπαδός του Πάνη, όπου ο Γιάκουμος, προκατειληγμένος καθώς ήτο, έδελείσθη έντελώς κ' έδικαιε τον λόγον του απ' εκείνης της ήμέρας να είναι όλως ιδικός των. — Ας εύρη τώρα ο Μανάρης άλλον κουτόν να γελά ;— έσκέφθη ο Γιάκουμος. Δεν ήθελε πλέον να τον ξεύρη ; άρκετά τον έδούλεψε χωρίς όφελος, μόνο με ύποσχέσεις, όπου δεν τας έφύλαξε.

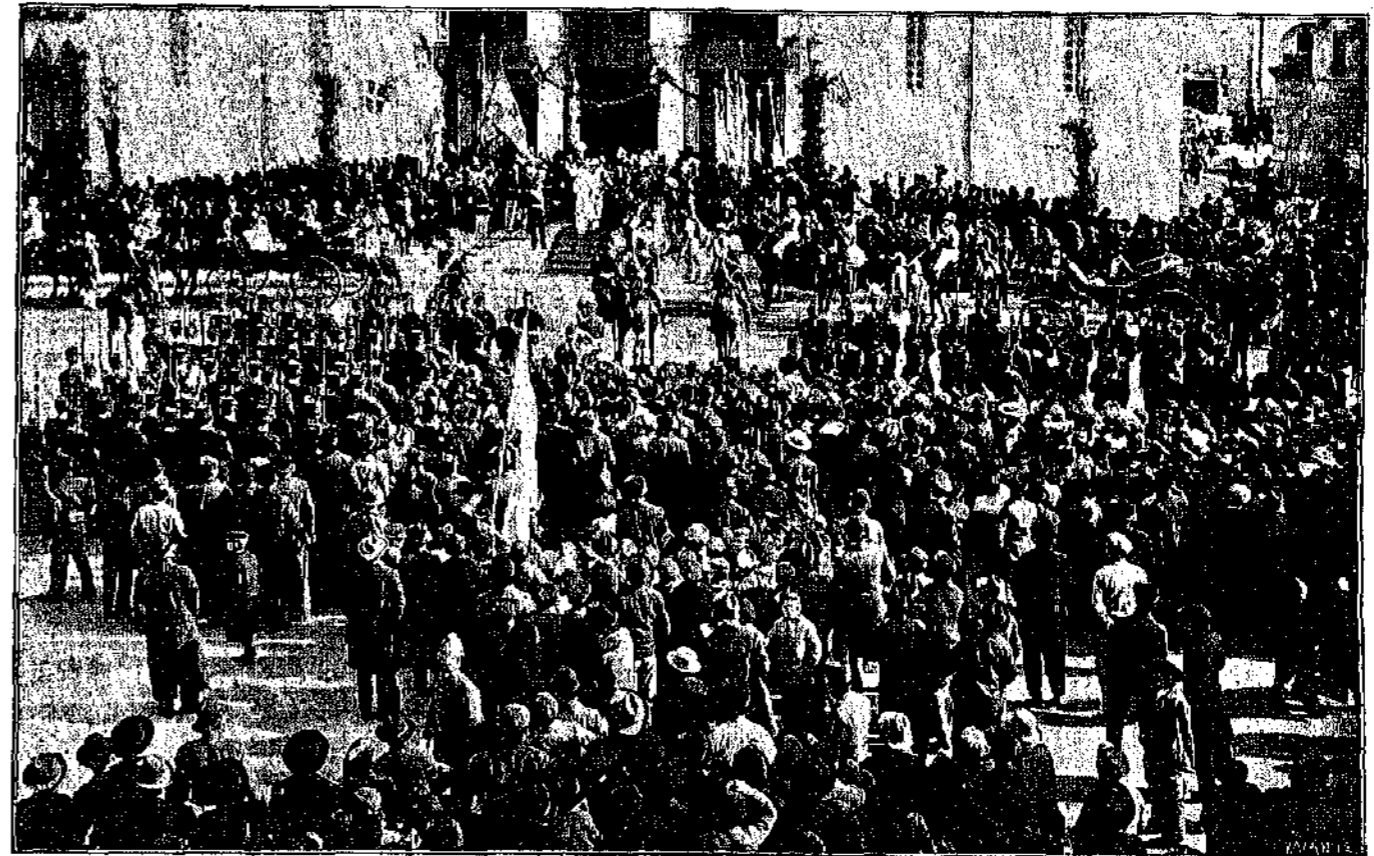
Αι δημοτικαί εκλογαί δε είχον τον όξυν χαρακτήρα παρελθουσών εκλογών. Η μετ' έν τών δυό κομμάτων άλλα, αι διαφοραί και αι άντιπράξεις δεν είχον τώρα τον δριμύν χαρακτήρα της άλλοτε. Βεβαίως ενέγνετο και τώρα θόρυβος, δεν έλειπαν τάμισθαλα πείσιματα, αι προκλήσεις και τινες, έδώ κ' εκεί, μικροί διαπληκτισμοί, άλλ' έν γενεί ο άγων διεξήγετο επί τό ειρηνικώτερον, επί τό ευγενέστερον. Ίσως επειδή εις τον άγώνα κατήρχοντο νέοι άνδρες, με νέας ιδέας, με νέους τρόπους, με κάποια ιδανικά άντι της παλαιάς, της γεροντικής στασιμότητος, του γεροντικού πείσιματος, του προσκολλημένου εις τά παλαιά, τά γνωστά του, καθώς τό σπείδι επί του βράχου, του παραλύοντος πῶσαν εκδύλωσιν νέας ιδέας ; πιθανόν και ή φυσικός άκολουθοῦσα τας τρικυμίας γαλήνη να συνένεινεν εις τήν κατάστασιν ; τό βέβαιον είναι ότι οι κομματάρχοι άντιπαλοί συναντώμενοι έδείκνυν έννυ κάποιον πρόσχημα φίλης, αν ούχι φίλων πραγματικῆν, πῶς γινε τό όποσον επείθερα ευσεβειτικώς επί του πλήθους, έμποδίζον αυτό να παρεκτρέπεται. Γοιούτη τις ήτο ή γυνική ύψις των εκλογών. Είνε άλλθές ότι εύρέθησαν και τινες άνήσχοι, θερυθασοί και άλλοι θελήσαντες κάτι να γράψουν, κάπως να σατυρήσουν τους άντιθέτους, άλλ' όλίγοι τους ήκουσαν και ο συνήθης εκλογικός πάλος είχε τήν δύν σγεδόν νηνεμίας. Τό μόνον αξιον όπισσοῦν ν' αναγραφῆ επισόδιον ήτο ο καυγίς του Μανάρη με τον Γιάκουμον, των δυό πρώην άχωρίστων.

[Έπεται τό τέλος].

Π. ΑΣΙΟΤΗΣ

ΦΟΙΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΟΝ ΠΡΙΓΚΙΠΟΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΕΑΡΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1902

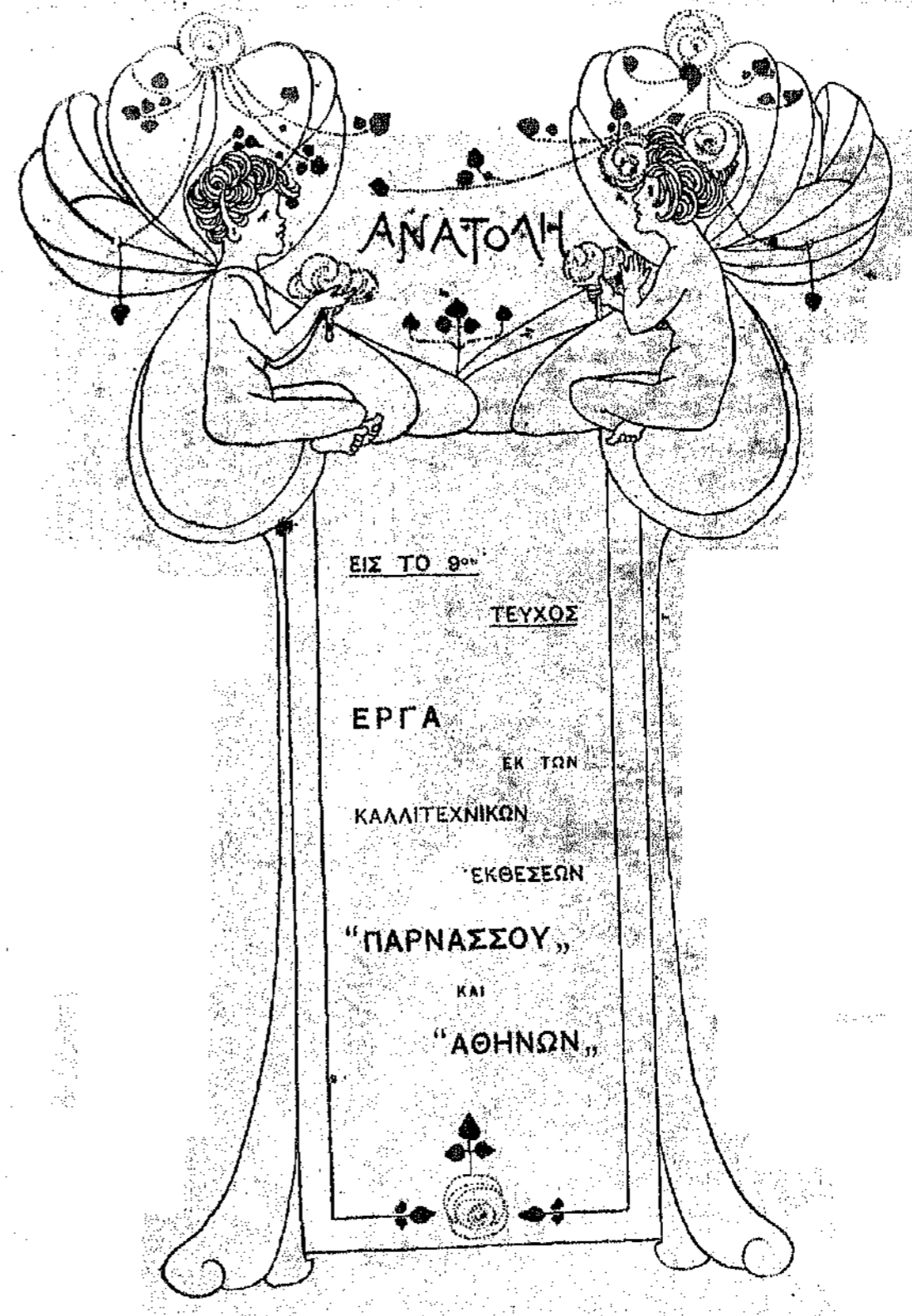
ΒΕΛΟΔΟΣ ΕΝ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΙΠΙΚΟΥ ΣΕΥΓΟΥΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(1400—1800)

ΥΠΟ ΘΕΜΙΣΤ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

Τοιοῦτον τίτλον φέρει τὸ ἐξ 800 σελίδων ὑγκώδες καὶ μετὰ πάσης ἐγκυριασθῆναι φιλοκαλίας διτομον ἔργον, ὑπερ βαχάτως ἐξέδωκεν ὁ παρ' ἡμῶν σεβαστὸς λόγιος κ. Θεμιστ. Φιλαδέλφειος. Διὰ τῆς ἐμβριθοῦς ταύτης ἐργασίας, ἥτις ἀποτελεῖ κερφάλιον βίου δλοκλήρου, διότι ἐπὶ τριακονταετιάν ἔλην παρεσκεύαζε τὸ ἔργον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς, ἡ ἡμετέρα πόλις ἀποκτῆ ἕνα ἔτι ἀερογονιστῶν λίθον εἰς τὸ ἀσίλευτον καὶ αἰωνόβιον ἱστορικὸν αὐτῆς οἰκοδόμημα. Καὶ ἐντὶ τὰ θεμέλια καὶ αἱ ἐπιπέσεις τοῦ διανομοῦ τοῦτου καὶ ἐνδόξου μνημείου ἀριτύτητα καὶ στερεότητα διὰ μικροστίτης ἐπιστημονικῆς βασάνου φκοδομήθησαν, τὸ μεταξὺ τούτων διατέλει καὶ διατελεῖ δραστηρῶς ἕναι ἀσυμπαγῆ καὶ ἀβέβαιον, ἀλλοιοῖτο δ' εἶναι οἱ ἱστορικοὶ οἱ ἀπακλειστικῶς περὶ τὴν σκοτεινοτάτην ταύτην περίοδον ἀσοληθέντες. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ξένων οἱ μᾶλλον ἐμβριθεῖς εἶσαν ὁ Λαβονάε, ὁ Χόσπφ καὶ ὁ ἐπὶ τὸ ρομαντικώτερον συγγράμμα γροιστὸς ἱστοριογράφος Γρηγορόβιος, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ὁ συνάδελφος κ. Αἰμ. Καμπούρογλου. Ἄλλ' οὐδέεις τούτων ἀνέγραψαν ἀποτελέσ τι καὶ ἀποκλειστικῶν διὰ τοῖς σκοτεινοῖς καὶ ζοφώδεις αἰῶνας, διότι καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον τοῦ κ. Καμπούρογλου εἶναι μᾶλλον συλλογὴ τῶν διαφόρων Χροσικῶν καὶ ἄλλων ἀνεκδότων πηγῶν, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἀναγκαίας ἐκεῖνης ἐπιστημονικῆς βασάνου καὶ τῶν πηγῶν ἐξελέγξαι, ἥτις καὶ μόνῃ ἀναδεικνύει καὶ συντελεῖ τὰ μεγάλα καὶ ἀθάνατα ἱστορικὰ ἔργα. Διὰ ταῦτα πάντα τὸ ἔργον τοῦ κ. Θ. Φιλαδέλφειος, βασισθὲν ὄχι μόνον εἰς πάντα τὰ προηγουμένους δημοσιευθέντα, ἀλλ'— ὑπερ καὶ τὸ σπουδαιότατον— καὶ ἐπὶ πλείστον νέων πηγῶν καὶ ἀνεκδότων χροσικῶν, ἅτινα ὁ ἴδιος συγγραφεὺς διὰ καταληκτικῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐνδελεχαστάτης ἐρεῦνης ἀνατρέχων εἰς πάσας τὰς βιβλιοθήκας ἀπὸ Νεαπόλεως μέχρι Βενετίας καὶ Παρισίων καὶ πᾶν οὐκωληκώβρωτον χειρόγραφον ἀναδιδόν ἐφρεν εἰς φῶς, διὰ ταῦτα πάντα, λέγομεν, τὸ νεωστὶ τοῦτο ἐπιφανὲν ἔργον, φέρων πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀριτύτητος καὶ ἐπὶ ἀσπιδέτων βάσεων ἀνιδρυθῆναι, ἀποτελεῖ, δυνάμεθα ἄνευ ὑπερβολῆς τὰ εἰπαμεν, ἀληθῆς μνημείον ἱστορικὸν, τιμῶν οὐ μόνον τὴν περιορισμένην ἐπιστήμην τῆς ἱστορίας μας, ἀλλὰ καὶ τὴν παγκόσμιον τοιαύτην. Ἄν ἐπάσχει ἀμφισβολοῖν ὅτι τὸ ἔξοχον τοῦτο ἱστορικὸν πόνημα ταχέως εἰς τὰς κωμωπάτους γλώσσας μεταφραζόμενον θὰ καταλήβῃ τὴν ἐμπροσθοποσαν αὐτῶν θέσαν μεταξὺ τῶν δοκιμοτάτων ἱστοριογραφικῶν συγγραμμάτων. Πῆμας ἐν μόνον γεγονὸς τὰ μέγιστα θλίβει, ἡ ἀδιαφορία τῶν τὴν κλισοικὴν ταύτην πόλιν οἰκοῦντων ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς ταύτης τῆς γενετήριας ἢ καὶ ἐπικνήτου αὐτῶν πατρίδος. Ἄλλαχρὸ ἢ ἐκδοσις τοιοῦτου ἔργου θὰ συνεχίνοι δλόκληρον τὴν κοινωσίαν, δὲν γροσίζομεν δὲ πάσας ἐκδόσεις θὰ ἡγίθμει μία ἐκδοσις ἀλλαχρὸ ἱστορίας τῶν Παρισίων, τῆς Ρώμης ἢ τῆς Βιέννης, διαφροσίζουσις τεσσάρων ἑλων αἰῶνων βίον τῶν πόλεων τούτων. Ἢ ἱστορίαν ἐν τούτοις ἀπτη πλείοτα θὰ ἐδίδασκεν ἡμῖς, ἴσως πλείοτερα καὶ τῆς ἀρχαίας καὶ ἐνδοξοτάτης περιόδου τῶν Ἀθηνῶν, διότι εἶνε ἡ ἀμεσοτέρα πρὸς ἡμῖς καὶ ἡ κρῦπτοιουα τὸ ἀπέρμα ἑλων τῶν ἀρετῶν καὶ ἑλατωμάτων τῆς νεωτέρας γενεᾶς τῶν Ἑλλήνων, ἡ δ' ἀνάγνωσις αὐτῆς ἐπιβάλλεται εἰς πάντα Ἑλλῆνα καὶ ἴδιως εἰς τὴν μαθητιώσαν νεολαίαν. Ἐἶνε δὲ τόσον γλαφυρῶς γεγραμμένη καὶ μὲ ἕφος οὕτως ἐπαγωγόν, ἐνδιατρίβουσα περὶ πλείστας δσας λεπτομερείας τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν ὑπὸ δουλείαν Ἀθηναίων, ὥστε ἀκόσως ἀναγνωσομένη ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος ἀποτελεῖ ἀνάγνωσμα οὐ μόνον δδακτικόν, ἀλλὰ καὶ θελατικώτατον ἔμα.

ΣΗΜ. ΔΙΕΥΘ. Ἐνεκα τῆς κροτοῦσης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αὐστηρῆς λογοκρισίας ἐδρακόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην ἕνα διακρῶσαμεν τὴν συνέχειαν τῶν «Εἰς Ἴεροσόλυμα» τοῦ συνεργάτου μας κυρίου Δ. Ἀναστασοπούλου τοῦ Ἀθηναίου.